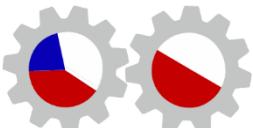

Dvojjazyčná Metodická příručka - učebnice**PODNIKAVOST NEZNÁ HRANIC****„FIRMIČKY“**

PROJEKT
“SPOLEČNÁ CESTA K PODNIKAVOSTI NA ŠKOLÁCH”
Reg. č. CZ.11.3.119/0.0/0.0/16_022/0001154

Tento projekt je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Elektronická verze učebnice: <http://trziste.org/ucebnice>

2020

Okresní hospodářská komora Liberec, Mrštíkova 399/2A, 460 07 Liberec
www.ohkliberec.cz, info@ohkliberec.cz, +420 485 100 148, +420 602 342 226

Obsah

Předmluva	3
METODICKÝ MANUÁL PRO PEDAGOGY	4
Podnikavost v Evropě - Překračujeme hranice	5
Podnikavost jako klíčová kompetence	5
Podnikavost na českých středních školách	6
Podnikavost na polských středních školách	7
Minipodnik na českých SŠ - metodické vymezení	8
Minipodnik na polských SŠ - metodické vymezení	10
Výhody a rizika vedení podnikatelského klubu	16
Obsah podnikatelské výchovy	17
Tvorba vzdělávacího programu	17
Postup při tvorbě vzdělávacího programu	18
Stručný přehled obsahu a cílů vzdělávacích modulů	19
Moduly a rozvoj kompetencí žáků	20
Závěr	30
UČEBNICE PRO ŽÁKY	31
Společná cesta k podnikavosti	32
Úspěšní podnikatelé ze světa	34
Podnikatelé z Česka	35
Podnikatelé z Libereckého kraje	35
Podnikatelé z Polska	37
Podnikatelé z Dolnoslezského regionu	37
Motivační příběh	39
Pracovní listy	40
Osnova pracovních listů	40
Grafika pracovních listů	40
MODUL Č. 1: Podnikatelský záměr	41
MODUL Č. 2: Dovednosti podnikatele	76
MODUL Č. 3: Finanční gramotnost podnikatele	86
MODUL Č. 4: Právo	102
MODUL Č. 5: Zahraniční obchod	122

Předmluva

Vážení,

učebnice byla vytvořena jako sborník zkušeností z realizace projektu.

Komu je učebnice určena?

Všem pedagogům, rodičům, přátelům školy, kteří si uvědomují, že škola musí nejen vzdělávat, ale i vychovávat a připravovat žáky na další profesní život po ukončení studia. Díky realizaci projektu v České republice a Polsku jsme rozšířili kompetence žáků ještě o další rozměr.

Projekt byl kladně hodnocen pedagogy i žáky středních škol na obou stranách hranice. Na společných akcích se navázala mezi žáky i pedagogy přátelství, poznali jsme zvyky, tradice druhé země, kterou máme velmi blízko. Žáky jsme připravili i na možnou mobilitu pracovní síly, oborovou i mezioborovou spolupráci.

Cílem této učebnice je ukázat cestu a vyzvat k následování, předávat si navzájem zkušenosti a poznatky.

Děkujeme, že si učebnici pročtete a potěší nás, pokud vás bude inspirovat k zavedení prvků podnikavosti do vašich škol.

Za realizační tým projektu

Mgr. Šárka Prachařová

Bc. Vojtěch Prachař

mgr Renata Paszko

mgr Piotr Ernest

METODICKÝ MANUÁL

PRO PEDAGOGY

Pro tisk pracovních listů (formát A4) použijte elektronickou verzi této
učebnice: <http://trziste.org/ucebnice>

Podnikavost v Evropě - Překračujeme hranice

Posledních několik let se v odborné i laické veřejnosti hovoří o pojmu podnikavost. Panuje shoda, že jde o kompetenci, která by měla být u žáků rozvíjena. Na tuto debatu již v roce 2013 navázal dokument EU *Akční plán Podnikavost*, který je iniciativou a příslibem začlenění *podnikavosti* do vzdělávacích programů ve všech členských zemích. V této souvislosti se mluví o tzv. *Výchově k podnikavosti (Vkp)*, která by podpořila podnikatelské kompetence na všech úrovních vzdělávacího systému. Podnikavost je vnímána jako příprava na změny v průmyslu, obchodu a službách.

Učebnice ***Podnikavost nezná hranic*** je konkrétním výstupem společného projektu a snahou o podporu dalších žáků a jejich pedagogů na obou stranách hranice. Vychází ze zkušeností a poznatků českých a polských středních škol v Euroregionu NISA, kde si žáci mohli vyzkoušet ve volnočasových kroužcích přípravu i chod svých Firmiček.

Česko-polská spolupráce přinesla různé pohledy na podnikavost a vyzdvihla dobré příklady praxe. Posílila u žáků i pedagogů aspekt mobility a poznání odlišných přístupů. I přes jistou výhodu územní a jazykové blízkosti obou národů, žáci využívali ke komunikaci také anglický jazyk.

Žáci tak mohli překročit hranice nejenom svého dosavadního poznání a svých komfortních zón, ale seznámit se a navázat přátelství s českými a polskými vrstevníky, rozvinout svůj podnikatelský potenciál a spolupracovat na konkrétním podnikatelském projektu (Firmičce).

Podnikavost jako klíčová kompetence

Podle *Evropského referenčního rámce* se rozumí kompetencí k podnikavosti schopnost využívat příležitosti a nápady a vytvářet z nich hodnoty pro ostatní. Podstatou podnikavosti je: *tvořivost, kritické myšlení, iniciativa, vytrvalost, schopnost spolupracovat s ostatními s cílem plánovat a řídit projekty, které mají kulturní, společenskou nebo komerční hodnotu*. Kromě teoretických znalostí by se také žáci měli orientovat v obchodní etiketě nebo v odlišnostech jiných kultur. Pomocí "měkkých" dovedností se mohou naučit, jak efektivně spolupracovat a podílet se na firemní kultuře.

Samostatnost a orientace na cíl se v podnikatelském prostoru považuje za velmi cennou vlastnost. Mezi dovednosti, které umožňují úspěch v podnikatelském prostředí nebo vedou k úspěchu v zaměstnání, pokládáme: *schopnost naslouchat, prezentační dovednosti, schopnost řešit problémy, kreativní a pozitivní přístup, cílevědomost, vůdčí schopnosti a týmovou práci*.

Díky výchově k podnikavosti se u žáků může rozvinout podnikatelský přístup, který se hlavně vyznačuje aktivitou k řešení různorodých úkolů, formulování vlastních záměrů a k aktivnímu

vyhledávání cest na trhu práce. Žák s posílenou kompetencí podnikavosti má zájem a snahu o vytvoření přidané hodnoty, samostatně nalézá příležitosti, dobrovolně přebírá vlastní odpovědnost za své jméno a značku své činnosti.

Výchova k podnikavosti je také velmi dobrou šancí propojit poznatky z jiných předmětů a rozvíjet komplexněji potenciál žáka. V současné době jsou podnikatelské kompetence považovány za klíčové z důvodu udržení konkurenceschopnosti v evropském i globálním kontextu.

Podnikavost na českých středních školách

V roce 2000 byl připraven Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR Metodický pokyn k zařazení učiva „Úvodu do světa práce“ do vzdělávacích programů středních škol, jehož hlavním cílem je zprostředkovat žákům nejdůležitější znalosti a dovednosti související s jejich uplatněním ve světě práce a vybavit je kompetencemi, které by jim měly pomoci při rozhodování o jejich další profesní a vzdělávací orientaci, při jejich vstupu na trh práce a při uplatňování jejich pracovních práv. Na tento pokyn se navazuje v roce 2007 v *Rámcovém vzdělávacím programu pro gymnázia a střední odborné vzdělávání*, kde se podnikavost stanovuje jako jedna ze šesti důležitých kompetencí, které by si měl žák v průběhu vzdělávání osvojit.

Základní poznatky o možnostech podpory podnikavosti, tvořivosti a iniciativy přináší v jednotlivých krajích projekt P-KAP (Podpora krajského akčního plánování), který poskytuje metodickou podporu školám a také reaguje na dokument EU Akční plán Podnikavost (zmíněný v úvodní části textu).

Společná cesta k podnikavosti na školách, Reg. č. CZ.11.3.119/0.0/0.0/16_022/0001154, ze kterého vychází tato učebnice, byl však financován z dotačního programu EU Interreg V-A Česká republika – Polsko.

Žadatelem projektu je Okresní hospodářská komora Liberec (OHK), která při přípravě projektu vycházela z analýzy českého a polského trhu práce a připravenosti žáků středních škol.

Hlavním cílem této učebnice je přenos příkladů dobré praxe do dalších škol na obou stranách hranice. Podnikavost by neměla být jen nadefinovanou kompetencí, ale musí se dostat do praxe škol a stát se součástí přípravy žáků.

Podnikavost na polských středních školách

Poprvé se v polské škole předmět „Základy podnikání“ objevil v učebních osnovách zavedených reformou v roce 1999. Reforma spočívala v likvidaci osmitřídní základní školy, čtyřtřídních lyceí a pětiletých průmyslových škol. Místo toho byly zavedeny šestitřídní základní školy, tříletá gymnázia, tříletá lycea a čtyřleté průmyslové školy. Jelikož učební osnovy předpokládaly, že výuka podnikání začne na tzv. pogymnaziální škole, započala výuka tohoto předmětu v roce 2002. Iniciátoři změn argumentovali tím, že výuka podnikání na školách zajistí žákům možnost získat vědomosti a schopnosti formovat podnikavé postoje potřebné k aktivní účasti v hospodářském životě. Je zajímavé, že se Polsko ocitlo mezi nemnohými evropskými státy, které zavedly podnikání jako samostatný školní předmět, ale podle reportu Eurydice z roku 2014 až 27 zemí/evropských regionů přiděluje finanční prostředky na výuku podnikání, jež má být součástí strategie při zvyšování hospodářsko-ekonomického povědomí občanů.

Program výuky předmětu určilo Ministerstvo školství. Podle obecných předpokladů se soustředilo na takové problémy jako: komunikace, rozhodování, ekonomika, podnik, plánování odborné kariéry, etická pravidla. Výuka zahrnovala dvě učební hodiny v cyklu výuky ať už v lyceu, průmyslové škole či v učebním oboru. V uvedeném období hodně učitelů zahájilo postgraduální studia v oboru ekonomie nebo podnikání, aby získali kvalifikaci potřebnou k výuce předmětu. Byl to nepochybně dobrý krok. Nicméně se časem ukázalo, že výuka spočívá hlavně v teorii a jen málo učitelů dokáže předat praktické znalosti, protože nikdy nepodnikali.

Dalším krokem ve výuce podnikání byla reforma z roku 2008, která udržela předmět na úrovni 60 hodin v učebním cyklu, ale prvky ekonomických oborů byly zavedeny rovněž do programu výuky občanské výchovy na úrovni gymnázia. Co je důležité, reforma se zaměřila na to, že je třeba se naléhavě soustředit na praktickou výuku. V té době se již objevily multimediální nástroje, díky nimž mohl být předmět pro žáky zajímavější. Konalo se také stále více školení a workshopů pro učitele, hrazených z evropských fondů a nabízejících inovační metody výuky.

V počáteční fázi výuky podnikání je třeba upozornit na relativně velkou neochotu hospodářských subjektů ke spolupráci se školami. Výuka v podnicích byla vzhledem k časovému omezení neproveditelná a podnikatelé se neradi dělili o získané zkušenosti. Tento přístup se pomalu mění. Stále častěji se žáci účastní stáží v podnicích, které jsou realizované v rámci projektů.

Reforma z roku 2008 přinesla ještě jedno kladné řešení, jehož účinek se objevil ve školách v roce 2012. Průmyslové školy a odborná učiliště získaly další předmět týkající se podnikání - Podnikání v oboru. Jeho rozsah zahrnuje představení specifik řízení podniku v konkrétním oboru, který si žáci zvolí. Jedná se o povinný předmět, vyplývající z rámcových vzdělávacích plánů, v rozsahu jedné učební hodiny a v jednom vzdělávacím cyklu. V učebních osnovách byl kladen důraz na konkrétní dovednosti, které by žák měl umět využít v praxi. Je třeba si uvědomit, že v té době došlo na evropském trhu k mnoha změnám, např. otevření se

evropskému trhu práce a možnosti s tím spojené. V učebních osnovách se objevil obsah týkající se práce v zahraničí.

Nejnovější reforma z roku 2017 je opakem reformy z roku 1999 a předpokládá likvidaci gymnázií, vytvoření osmileté základní školy, čtyřletého lycea, pětileté průmyslové školy a výměnu odborného učiliště za odbornou školu prvního stupně. Ponechává v rámcové vzdělávacích plánech předmět Základy podnikání a podnikání v oboru.

Z hlediska nových učebních osnov předmět Základy podnikání je syntézou vybraných prvků vědomostí z oblasti ekonomie, správy a financí, obohacené o prvky socioekonomické geografie, politologie, sociologie, psychologie a práva. V rámci hodin základů podnikání se žáci seznámí se základními kategoriemi, mechanismy, ekonomickými procesy a jejich institucionálními, behaviorálními, kulturními a tržními podmínkami. Podnikavé postoje i podporující dovednosti by měly vyplývat přímo z těchto znalostí. Proces vzdělávání se zaměřuje, jak být podnikavý při realizaci individuálních ekonomických cílů a zároveň společensky odpovědný ve svých snažách a činnostech.

Podle předpokladů má být vzdělávání rozvíjející podnikavost především kreativní a inovační s využitím všech možností, jaké nabízí 21. století.

Minipodnik na českých SŠ - metodické vymezení

Při metodickém nastavení jsme vycházeli ze základního cíle projektu, a tím bylo zlepšení situace mladých lidí, kteří dokončí studium na SŠ a chystají se vstoupit na trh práce. Učebnice je zaměřena na podporu výchovy k podnikavosti hlavně na středních odborných školách. Hlavní metodickým a pedagogickým nástrojem je založení fiktivních minipodniků (Firmiček – pracovní název), který je simulací skutečné činnosti firmy s aspektem na rozvoj komunikace a měkkých dovedností, týmové spolupráce, vztahu k různým profesím, poznáním procesů ve firmě a jejich důležitosti (např. finanční gramotnost, obchodní činnost). Žáci obsazují pracovní pozice, umějí si je obhájit před ostatními členy týmu, nastavují strukturu a přebírají zodpovědnost za chod svého minipodniku.

Zapojení žáků je na principu dobrovolnosti, ale s aspektem: „*Pokud se pro činnost v minipodniku, rozhodneš, tak bys měl vytrvat.*“ Pedagogové se budou setkávat i s poklesem motivace u žáků, kterou by měla vyvážit radost ze spolupráce v týmu a výsledné produkty a služby Firmiček.

Učitel nezastává pouze roli vedoucího podniku, ale je také rádcem, konzultantem, zadavatelem úkolů ve spojení s pracovními listy na posilování jednotlivých kompetencí. Společně s mentorem z praxe dávají žákům zpětnou vazbu a snaží se je motivovat k co nejlepším výkonům. K tomu také slouží správně zvolené didaktické postupy, které rozvíjejí kompetence k podnikavosti.

Pro účely rozvoje kompetencí k podnikavosti je pro začátek nejlepší zvolit formu volnočasové aktivity, která je koncipována na jeden školní rok. Určitě je také možné se dohodnout s dalšími kolegy na možnostech vřazení podnikatelských témat do některých vyučovaných předmětů (např. matematika – kalkulace nákladů, výtvarná výchova/informatika – propagační materiály, český jazyk – marketingová sdělení, ZSV – právo, atd).

Vybavení minipodniku (pracovní nástroje, materiál pro výrobu a poskytování služeb a další) má také nezastupitelné místo v procesu výchovy k podnikání. Žáci mají příležitost si svoji podnikavost převést do praxe. Didaktické prostředky jsou tak přímým nástrojem rozvoje tvořivosti a kreativity.

Z metodologického hlediska dále doporučujeme pro realizaci „*minipodniků*“ jako hlavní metodu použít *projektovou výuku*. Na základě zkušeností spolupracujících pedagogů zastáváme názor, že žáci díky této metodě lépe vidí krátkodobé cíle, které vedou k cílům s větším časovým přesahem. Zůstávají motivováni a nemusí na výsledky čekat tak dlouho, jak to většinou bývá u tradičních přístupů výuky. Pro efektivní splnění cílů je také vhodné doplnit výuku níže uvedenými metodami.

Žáci pracují v týmu a rozvíjejí se tak u nich komunikační dovednosti, informační gramotnost, kreativita, ale i empatie, vyjednávání a asertivita. Naučí se prosazovat vlastní názor, argumentovat, naslouchat názorům druhých, analyzovat problém, zaujmout k němu stanovisko a hledat řešení, předvídat potencionální příležitosti a rizika.

Volíme tedy konstruktivní, aktivizační – podnikavý přístup, který vytváří kreativní a příjemný prostor spolupráce pro učitele i žáky.

Před realizací si je dobré připomenout postup projektové výuky, který se dá shrnout do následujících bodů:

1. Samostatná příprava pedagoga (tvorba vzdělávacího programu, příprava pracovních listů)
2. Samostatná příprava žáků
3. Společná příprava pedagoga s žáky
4. Realizace projektu
5. Zveřejnění výsledků projektu
6. Hodnocení projektu

Doplňkové metody k projektové výuce

- Brainstorming - generátor nápadů
- Networking - tvoření sítě kontaktů
- Skupinová práce/samostatná práce
- Výklad, instruktáž
- Exkurze do podniku
- Mentoring podnikatele
- Řízená diskuze
- Kontextové mapy

Srovnání tradičních a aktivních forem výuky

Tradiční přístup	Aktivní (podnikavý) přístup
Hlavní důraz na obsah	Hlavní důraz na proces
Vedení a dominantní role učitele	Podíl všech účastníků
Znalosti předávané experty	Učitel jako facilitátor učení
Důraz na „know-what“	Důraz na „know-how“ a „know-who“
Účastníci pasivně přijímají znalosti	Účastníci generují znalosti
Setkání programovaná	Setkání flexibilní a citlivá vůči vzdělávaným
Jasně stanovené vzdělávací cíle	Vzdělávací cíle „vyjednány“ společně
Chyby vnímány výhradně negativně	Chyby slouží k tomu, aby se z nich člověk učil
Důraz na teorii	Důraz na praxi
Předmětové/funkční zaměření	Problémově/multi-disciplinární zaměření

Tab. č. 1: Srovnání tradiční a aktivních forem výuky, zdroj: Kirby, 2005

Minipodnik na polských SŠ - metodické vymezení

Podle P. Druckera je podnikavost vlastností osoby, není však vlastností osobnosti, ale spíš způsobem chování.

Podnikavé chování je ovlivňováno osobou díky jejímu potenciálu podnikavosti. Potenciál je tvořen díky vzdělávání pro podnikání a převádění teorie do praxe.

Potenciál podnikavosti určují: obecné vědomosti, dovednost kreativního myšlení, představivost, hledání inovačních řešení, odolnost vůči stresu atd.

Z hlediska potřeb hospodářské praxe, obchodu, je podnikání umění efektivního jednání nasměrované na pozitivní změnu situace a využití možnosti rozvoje obchodních aktivit firmy.

Polští zaměstnavatelé zdůrazňují zvláštní význam následujících vlastností a odborných znalostí:

- znalost a používání obchodních údajů, termínů a zároveň obecných ekonomických informací
- aktivní hledání možností rozvoje podnikání
- hledání možností redukce zbytečných výdajů
- dbalost o zachování rovnováhy mezi náklady a obchodními efekty každé činnosti
- monitorování obchodních efektů prováděných činností
- vědomé přijímání obchodního rizika
- efektivní využití novátorských řešení
- důslednost při realizaci úkolů
- nadšení a víra ve vlastní schopnosti

Podobný výzkum provedli v roce 1992 představitelé Evropské federace zaměstnavatelů (UNICE) spolu s představiteli Evropské federace odborů (ETUC). Na základě těchto výzkumů vznikl **žebříček klíčových kompetencí**:

- schopnost komunikovat, vyhledávat a zpracovávat informace
- schopnost dorozumívat se s druhými v různých jazycích
- připravenost k akceptování změn vzniklých v prostředí jednotek a schopnost přizpůsobit se jim, zejména změnám a zavádění nových technologií
- schopnost samostatného rozhodování
- schopnost využít svých práv a povinností jako občan a spotřebitel
- schopnost sebevzdělávání a rozvoje
- aktivita, vynalézavost, tvůrčí schopnost, odpovědnost, kritičnost, nezávislost, samostatnost v práci a v činnosti
- pocit evropského občanství a „evropského“ myšlení

Představený žebříček požadovaný polskými a evropskými zaměstnavateli by měl stanovit rámec programového podnikání:

Cílem vzdělávacího procesu by mělo být formování podnikavých postojů mládeže. K dosažení tohoto cíle slouží následující metodické aktivity:

1. Program předmětu by měl zahrnovat správný podíl teoretického a praktického obsahu (teorie 40 %, praxe 60 %)
2. Vyhvějet podnikavé postoje a praktické dovednosti, což vyžaduje použití interaktivních forem výuky, které stimulují aktivní účast žáků v tom procesu. Lze je zrealizovat při probírání učebních témat jako například:
 - A. Sebeprezentace
 - B. Zhodnocení svých silných a slabých stránek
 - C. Asertivní chování
 - D. Naplánování vlastní kariéry
 - E. Příprava podnikatelského záměru
 - F. Příprava souboru dokladů nutných k zahájení podnikání
 - G. Jak získat úvěr
 - H. Jak vypočítat daň z příjmu a DPH
 - I. Vyplnění žádosti o financování projektu
 - J. Vyjednávání smluvních podmínek
 - K. Příprava životopisu, průvodního dopisu a jiných aplikačních dokumentů
 - L. Přijímací rozhovor s potenciálním zaměstnavatelem
 - M. Jak hledat zaměstnání
3. Formy realizace vyučovacích hodin by měly zdůrazňovat pravidla týmové spolupráce
4. Je nutné naučit se technikám „učení se“, získávání informací a jejich zpracování tak, aby absolvent střední školy mohl samostatně pokračovat v osobním rozvoji. Tento druh výuky dovoluje stimulaci nezávislosti, podporuje přijímání rizik, přijímání odpovědnosti za vlastní aktivity.

Realizaci uvedených činností podporuje využití při výuce podnikavosti moderních informačních technologií (lze využít e-learningové portály).

Formování postojů podnikání a praktických znalostí polskými žáky v okresech:

- Bolesławiecký
- Lubańský
- Zhořelecký

je realizováno prostřednictvím účasti na projektu „**Společná cesta k podnikavosti na školách**“ CZ.11.3.119/0.0/0.0/16_022/0001154. Projekt je financován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Úkolem žáků je: uvedení do provozu a řízení podniku v podmínkách blízkých ekonomické realitě prostřednictvím:

- ověření teoretických znalostí získaných výukou při praktických činnostech ve virtuální realitě,
- konfrontace se skutečnými dokumenty, postupy a finančně-bankovními nástroji vyskytujícími se v obchodní činnosti,
- vytvoření dovednosti analýzy hospodářského prostředí včetně analýzy rizik a schopnosti efektivního rozhodování,
- posílení dovednosti týmové spolupráce.

Žáci vytvořili 10 minipodniků v každém okrese. Teoreticko-ekonomicke znalosti, které žáci získávají během výuky předmětu „Základy podnikání“, mohou využít v praxi během přípravy a následujícího provozu „Firmičky“.

Žáci se učí a získávají zkušenosti v oblasti:

- Pozorování a analýza cílového trhu, kde chtějí podnikat
- Správa lidských zdrojů
- Jak získat finanční podporu k realizaci podnikání?
- Správa výroby, obchodu a služeb
- Tvoření obchodních relací
- Dokumentace vedení podnikání
- Analýza výdajů a příjmů a stanovení prodejní ceny
- Správa financí a plateb v hotovosti
- Jak se efektně dostat ke klientovi?
- Orientace v polských a unijních právních předpisech

Výše uvedené úkoly jsou realizovány v rámci modulů:

1. Předmět podnikání, podnikatelský záměr
2. Dovednosti podnikatele, měkké kompetence podnikatele
3. Finanční řízení podniku a finanční gramotnost podnikatele
4. Právní aspekty vedení podnikání
5. Zahraniční obchod a mobilita pracovní síly

Minipodniky jsou vybaveny učebními pomůckami nezbytnými pro realizaci činností spojených s podnikáním.

Žáci prezentují svoji práci a svou činnost na Ratingu Firmiček, jenž se koná na české straně jednou v Liberci, na polské straně jednou v Boleslawci, Lubani a Zhořelci.

Předávání praktických znalostí žákům a pedagogům prostřednictvím mentorů a metodiků.

Učitelé využívají seminářů pořádaných projektovým týmem, polskými a českými metodiky.

Učitelé a žáci mohou využívat pracovní listy připravené polskými a českými metodiky.

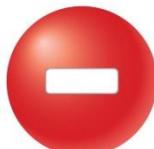
Místem realizace projektových aktivit je školní pracovna vybavená tradičními a nezbytnými učebními pomůckami.

Učební pomůcky	statistické ročenky (např. Svět v číslech)
	ekonomická knihovnička obsahující slovníky, encyklopedie a ekonomické časopisy
	sady diapozitivů a projektor
	sady filmů a animací na DVD či CD-ROM a přehrávač DVD (dle možností školy)
	počítač se vzdělávacími programy, internetovým připojením a multimediálním projektorem (dle možností školy)

Metody výuky	
TEORETICKÉ	PRAKTICKÉ
výklad	ukázka
učební konverzace (popovídání)	praktické vyučování např. s využitím vzorů úředních dokladů
diskuze	burza mozků
aktivní popis (vysvětlující, klasifikující, chronologizující)	situační metoda – tzv. Metoda náhodná či náhodné studio
práce s knihou s prací, z které je čerpáno	cílový plán – dovoluje zjistit problém, stanovit diagnózu a společně najít nejlepší řešení
mentální mapa – dovoluje uspořádání problémů	metoda vzdělávacího projektu - spočívá v samostatné realizaci úkolu, připraveného učitelem na základě dříve stanovených předpokladů
	analýza SWOT
	didaktická hra
	simulační metoda – umožňuje získávání vědomostí ve vytvořeném modelu jisté skutečnosti

Učitel by měl uplatňovat vhodné učební metody, jejich výběr by měl být podmíněn stylem výuky, zájmy a potřebami žáků, vybavením učebny a organizačními možnostmi.

Výhody a rizika vedení minipodniků

• Motivace k volnočasové netradiční činnosti• Nenásilný rozvoj kompetencí• Podpora tvořivosti, iniciativy a vlastních nápadů a inovacích• Provázání na skutečné podnikatelské prostředí• Odzkoušení na čtyřech českých a devíti polských středních školách• Metodická podpora formou pracovních listů• Lektorská podpora formou konzultací a seminářů• Inovační učební metoda podnikání a utváření postojů podnikatele• Žáci zahajují činnosti spojené se založením a následným vedením podniku v reálných podmínkách• Učitelé získávají podporu v okruhu vedení minipodniků ve formě školení a místa k realizaci zadání• Stimulace kreativity	• Ochota žáků a pedagogů (vedoucích minipodniků) k dalším aktivitám – nutno od počátku správně motivovat• Neochota implementovat do škol nový pohled a nové výchovné a vzdělávací metody• Vyhledat a přesvědčit ke spolupráci mentory z podnikatelského prostředí a správně je napojit na jednotlivé minipodniky• Nutnost motivace žáků k zahájení činností mimo výuku

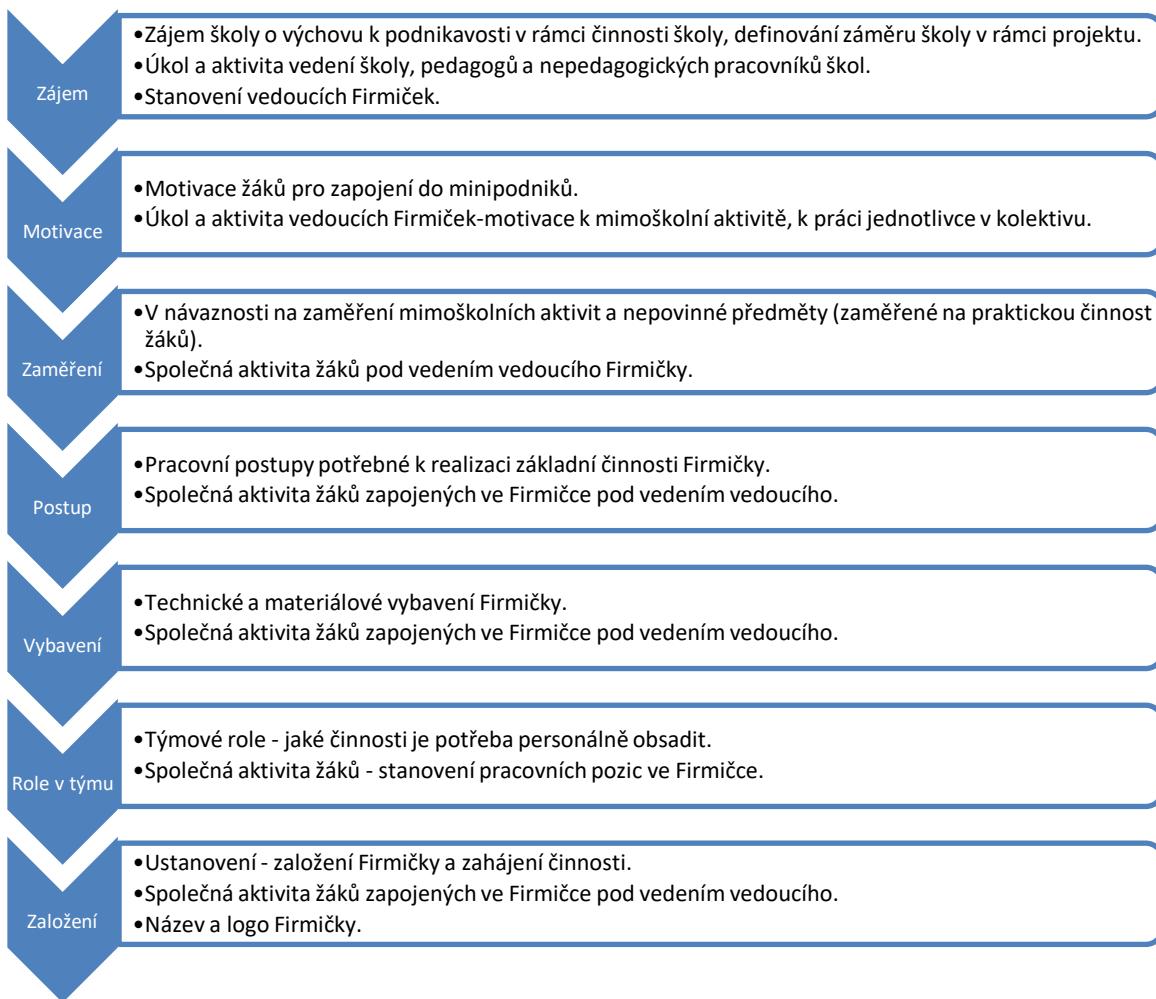
Obsah podnikatelské výchovy

Přípravná fáze:

Příprava Firmičky na jednotlivých středních školách.

V přípravné fázi realizace Firmičky je potřeba učinit základní kroky.

Tyto kroky lze popsat v následujícím schématu:

Tvorba vzdělávacího programu

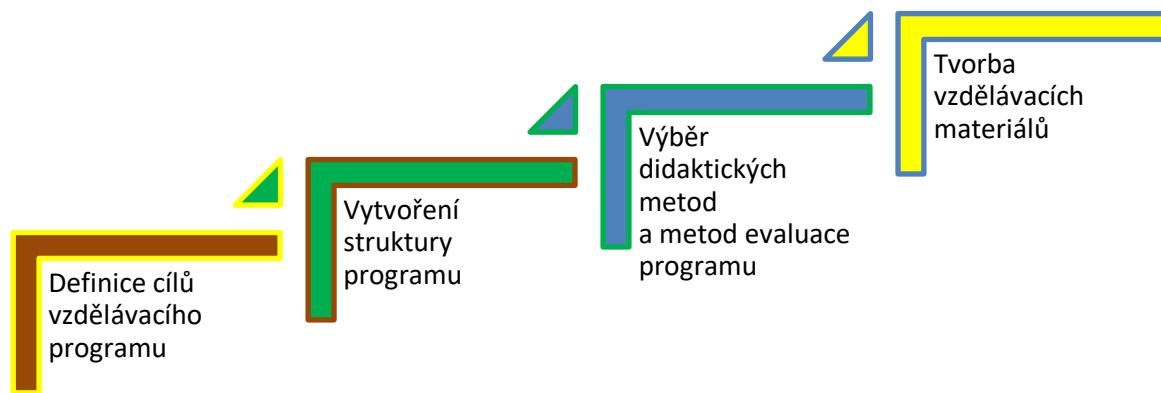
Při tvorbě vzdělávacího programu, který rozvíjí podnikavost u žáků středních škol, je vhodné vzhledem k zaměření projektu vycházet ze vzdělávacího programu (RVP a ŠVP).

Odborné výrazy, se kterými budou žáci přicházet do styku, by měly odpovídat úrovni vzdělávání na středních školách a reflektovat odborný slovník z oblasti podnikání a ekonomické gramotnosti. Program je také vhodné přizpůsobit předpokládané úrovni

finanční gramotnosti, znalostem z matematických a ekonomických předmětů, společenských věd.

Vytvořený vzdělávací program je metodickou pomůckou pro pedagogy, praktickým návodem, jak žákům přiblížit tematiku podnikání. Zároveň je vytvořen jako základní materiál k výchově k podnikání konkrétního Firmičky.

Postup při tvorbě vzdělávacího programu

Stručný přehled obsahu a cílů vzdělávacích modulů

Vzdělávací program pro rozvoj podnikavosti žáků středních škol se skládá z pěti ucelených vzdělávacích modulů:

Modul č. 1: Podnikatelský záměr

Cíl: Vytvoření podnikatelského záměru (PZ), písemné vypracování podnikatelského záměru, osvojení základů podnikání

Pracovní listy:

- Podnikatelský plán
- Vypracování PZ
- Produkt
- Trh
- Marketing
- Tým
- SWOT
- Finanční plán

Modul č. 2: Dovednosti podnikatele

Cíl: Rozvinout a upevnit „měkké“ dovednosti, důležité pro úspěch jedince na pracovním trhu.

Pracovní listy:

- Měkké dovednosti
- Komunikační dovednosti
- Time management

Modul č. 3: Finanční gramotnost podnikatele

Cíl: Uvědomění si finanční odpovědnosti podnikatelského subjektu – fyzické i právní osoby

Pracovní listy:

- Daně
- Financování
- Zákonné pojištění

Modul č. 4: Právo

Cíl: Rozvinout a upevnit povědomí o právních, etických a společenských aspektech podnikání a právním prostředí v ČR a Polsku v prostředí EU.

Pracovní listy:

- Podnikání a podnikatel
- Formy podnikání
- Zahájení činnosti podnikatele
- Založení společnosti

Modul č. 5: Zahraniční obchod

Cíl: Uvědomění si zákonitostí a specifik zahraničního obchodu

Pracovní listy:

- Úvod do zahraničního obchodu
- Specifika, nástroje a formy zahraničního obchodu
- Clo
- Obchodování v EU i mimo EU

Moduly a rozvoj kompetencí žáků

Modul č. 1 Podnikatelský záměr		
Pracovní list	Obsah	Kompetence Znalosti, schopnosti, dovednosti
Pracovní list č. 1 – To nejdůležitější na začátek aneb připravujeme naši Firmičku	<ul style="list-style-type: none"> • Úvod k podnikatelskému záměru • Postup/strategie založení minipodniku • Základní pojmy z oblasti podnikání 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání - iniciativa a podnikavost • Posílení podnikavosti a kreativity <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Definování konkrétního cíle • Plánování kroků k dosažení cíle • Orientace na budoucí cíle • Uvažování v souvislostech • Schopnost správného úsudku • Schopnost převádět myšlenky do praxe • Argumentace, schopnost obhájit svůj názor • Naslouchání, akceptace názorů ostatních • Kreativita a inovace • Kritické myšlení – vnímání a hodnocení příležitostí, jasné vidění (vize) • Vyjadřovací schopnosti
Pracovní list č. 2 – Vypracování podnikatelského záměru	<ul style="list-style-type: none"> • Vypracování podnikatelského záměru • Struktura písemného vypracování podnikatelského záměru • Obor podnikání • Popis produktu • Financování podnikatelského záměru • Cíl podnikání 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání - Iniciativa a podnikavost • Ekonomické kompetence <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stanovování cílů a kroků k jejich dosažení • Uvažování v souvislostech • Řešení problémů • Rozvoj schopností poznávání • Rozvoj schopností pro učení a studium • Schopnost správného úsudku • Schopnost rozhodování • Vyjadřovací schopnosti

		<p><u>Znalosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Písemný strukturovaný projev podle obvyklých zásad a pravidel <p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání - iniciativa a podnikavost • Posílení podnikavosti a kreativity <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Práce s pojmy a informacemi • Kreativita • Vyjadřovací schopnosti • Argumentace, schopnost obhájit svůj názor • Naslouchání, akceptace názorů ostatních
Pracovní list č. 3 – Produkt a podnik	<ul style="list-style-type: none"> • Definice produktu • Definice podniku 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání - iniciativa a podnikavost • Posílení podnikavosti a kreativity <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Práce s pojmy a informacemi • Kreativita • Vyjadřovací schopnosti • Argumentace, schopnost obhájit svůj názor • Naslouchání, akceptace názorů ostatních
Pracovní list č. 4 – Trh	<ul style="list-style-type: none"> • Definice trhu • Konkurence • Stanovení ceny 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání - iniciativa a podnikavost • Posílení podnikavosti a kreativity <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Práce s pojmy a informacemi • Schopnost správného úsudku • Uvažování v souvislostech • Kreativita <p><u>Znalosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Finanční gramotnost
Pracovní list č. 5 – Marketing a prodej	<ul style="list-style-type: none"> • Úvod do marketingu • Průzkum trhu • Marketingový mix • Péče o zákazníky 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání - iniciativa a podnikavost • Posílení podnikavosti a kreativity • Kompetence komunikativní <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Schopnost prezentace • Kreativita • Schopnost naslouchat • Akceptace názorů ostatních • Efektivní komunikace • Empatie a asertivita • Schopnost argumentace a přesvědčování • Schopnost přesného vyjadřování • Uvědomění si jedinečnosti

Pracovní list č. 6 – Tým	<ul style="list-style-type: none"> • Stanovení pracovních pozic • Určení pracovní náplně 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Iniciativa a podnikavost • Posílení podnikavosti a kreativity • Sociální a personální kompetence • Komunikační kompetence <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Týmová spolupráce • Efektivní komunikace • Respektování názoru druhých • Respektování práce druhých • Uvědomění hodnoty pracovních pozic v týmu • Uvědomění rolí v týmu, jednání v rolích • Sebeřízení • Sebepoznání, kontrola a regulace vlastního chování • Organizace času, organizace práce, procesů
Pracovní list č. 7 – SWOT analýza	<ul style="list-style-type: none"> • Definice • Vnitřní prostředí • Vnější prostředí • Silné stránky, slabé stránky • Příležitosti, hrozby 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Řešení problémů • Iniciativa a podnikavost <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Práce s informacemi – zjišťování, získávání, hodnocení a využívání informací • Schopnost správného úsudku • Logické uvažování • Informační gramotnost • Uvažování v souvislostech • Schopnost orientace ve vnějším prostředí <p><u>Znalosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vypracování SWOT analýzy

**Pracovní list č. 8 –
Finanční plán**

- Počáteční zdroje
- Možnosti úspor
- Přehled příjmů a výdajů
- Možnosti využití příjmů
- Kalkulace ceny

Klíčové kompetence:

- Iniciativa a podnikavost
- Posílení podnikavosti a kreativity

Schopnosti, dovednosti:

- Finanční gramotnost
- Logické uvažování
- Informační gramotnost
- Práce s informacemi – zjišťování, získávání, hodnocení a využívání informací

Modul č. 2: Dovednosti podnikatele		
Pracovní list	Obsah	Kompetence Znalosti, dovednosti, postoje
Pracovní list č. 1 – Důležité předpoklady pro podnikání	<ul style="list-style-type: none"> • Dovednosti podnikatele pro podnikatelskou činnost • Odborné dovednosti • Měkké dovednosti 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání - iniciativa a podnikavost • Posílení podnikavosti a kreativity • Kompetence k řešení problémů • Komunikační kompetence • Kompetence sociální a personální • Kompetence k celoživotnímu učení • Ekonomické kompetence <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Znalost sebe sama • Sebehodnocení • Samostatnost • Informační gramotnost • Vyhledávání informací, orientace v informacích, vyhodnocování a využívání informací • Kreativita a inovace
Pracovní list č. 2 – Komunikace	<ul style="list-style-type: none"> • Základní měkké dovednosti • Komunikace • Procvičování efektivní komunikace 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k řešení problémů • Komunikační kompetence • Kompetence sociální a personální <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Efektivní komunikace • Empatie, asertivita • Prezentace • Vedení lidí, delegování • Týmová spolupráce • Sebepoznání, kontrola a regulace vlastního chování

Pracovní list č. 3 – Time management	<ul style="list-style-type: none"> • Time management • Stanovení priorit • Efektivní zacházení s časem 	<p>Klíčové kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k řešení problémů • Komunikační kompetence • Kompetence sociální a personální • Kompetence k celoživotnímu učení <p>Schopnosti, dovednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sebepoznání • Stanovení priorit • Kritické myšlení a hodnocení možností • Rozhodnost, vytrvalost, motivace • Sebeřízení, organizace práce • Iniciativa – být samostatný, efektivní, přesný
---	---	--

Modul č. 3: Finanční gramotnost podnikatele	Obsah	Kompetence Znalosti, dovednosti, postoje
Pracovní list Pracovní list č. 1 – Financování podnikání	<ul style="list-style-type: none"> • Počáteční kapitál • Bilance počáteční investice • Způsoby financování podnikání 	<p>Klíčové kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání - iniciativa a podnikavost • Posílení podnikavosti a kreativity • Kompetence k řešení problémů • Ekonomické kompetence <p>Schopnosti, dovednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyhledávání informací, orientace v informacích, vyhodnocování a využívání informací • Schopnost rozhodování • Matematické a logické myšlení • Analytické uvažování <p>Znalosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finanční gramotnost

Pracovní list č. 2 – Daně	<ul style="list-style-type: none"> • Základní ekonomické pojmy • Daňový systém v ČR a v Polsku 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání • Občanské kompetence • Kompetence k řešení problémů <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyhledávání informací, orientace v informacích, vyhodnocování a využívání informací • Sebepoznání, kontrola a regulace vlastního chování <p><u>Znalosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Finanční gramotnost • Právní povědomí – práva a povinnosti podnikatelského subjektu
Pracovní list č. 3 – Zákonné pojištění	<ul style="list-style-type: none"> • Zákonné pojištění • Druhy a sazby pojištění 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání • Občanské kompetence <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyhledávání informací, orientace v informacích, vyhodnocování a využívání informací • Sebepoznání, kontrola a regulace vlastního chování <p><u>Znalosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Finanční gramotnost • Právní povědomí – práva a povinnosti podnikatelského subjektu

Modul č. 4: Právo		
Pracovní list	Obsah	Kompetence Znalosti, dovednosti, postoje
Pracovní list č. 1 – Podnikání a podnikatel	<ul style="list-style-type: none"> • Podnikání jako činnost • Podnikání a podnikatel v právním prostředí ČR a v Polsku • Živnostenské oprávnění 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání - iniciativa a podnikavost • Posílení podnikavosti a kreativity • Občanské kompetence <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyhledávání informací, orientace v informacích, vyhodnocování a využívání informací <p><u>Znalosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kroky k zahájení podnikání • Možnosti podnikání v ČR
Pracovní list č. 2 – Formy podnikání	<ul style="list-style-type: none"> • Fyzická osoba podnikající • Právnické osoby 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání - iniciativa a podnikavost • Občanské kompetence <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Schopnost rozhodování • Vyhledávání informací, orientace v informacích, vyhodnocování a využívání informací <p><u>Znalosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Formy podnikání v ČR
Pracovní list č. 3 – Zahájení činnosti podnikatele – fyzické osoby	<ul style="list-style-type: none"> • Povinné kroky k zahájení činnosti – živnostenský úřad, sociální a zdravotní pojištění, finanční povinnosti • Jednotný registrační formulář 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání - Iniciativa a podnikavost • Občanské kompetence <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Schopnost rozhodování • Vyhledávání informací, orientace v informacích, vyhodnocování a využívání informací <p><u>Znalosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Práce s formuláři • Ohlašovací povinnosti

Pracovní list č. 4 – Zahájení činnosti podnikatele – právnické osoby	<ul style="list-style-type: none"> • Proces založení právnické osoby • Zakládací listiny 	<u>Klíčové kompetence:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání - iniciativa a podnikavost • Občanské kompetence <u>Schopnosti, dovednosti:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Schopnost rozhodování • Vyhledávání informací, orientace v informacích, vyhodnocování a využívání informací <u>Znalosti:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Práce s formuláři • Ohlašovací povinnosti
---	--	--

Modul č. 5: Zahraniční obchod		
Pracovní list	Obsah	Kompetence Znalosti, dovednosti, postoje
Pracovní list č. 1 – Úvod do zahraničního obchodu	<ul style="list-style-type: none"> • Zahraniční obchod v praxi • Příčiny rozvoje zahraničního obchodu • Přípravné činnosti zahraničního obchodu • Dovozní a vývozní operace 	<u>Klíčové kompetence:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání v oblasti mezinárodního obchodu • Občanské kompetence <u>Schopnosti, dovednosti:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Orientace v zákonitostech zahraničního obchodu • Orientace v základních dokumentech zahraničního obchodu <u>Znalosti:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Základy zahraničního obchodu
Pracovní list č. 2 – Specifika, nástroje a formy zahraničního obchodu	<ul style="list-style-type: none"> • Nástroje zahraničního obchodu • Specifika zahraničního obchodu • Export/import • Tranzitní obchod • Základní dokumenty zahraničního obchodu 	<u>Klíčové kompetence:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání v oblasti mezinárodního obchodu • Občanské kompetence <u>Schopnosti, dovednosti:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Orientace v zákonitostech zahraničního obchodu • Orientace v základních dokumentech zahraničního obchodu <u>Znalosti:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Důležité pojmy a dokumenty zahraničního obchodu

Pracovní list č. 3 – Clo	<ul style="list-style-type: none"> • Funkce cla • Druhy cla • Základní směrnice a předpisy 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání v oblasti mezinárodního obchodu • Občanské kompetence <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Orientace v zákonitostech zahraničního obchodu • Orientace v základních dokumentech zahraničního obchodu <p><u>Znalosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Funkce cla v obchodování
Pracovní list č. 4 – Obchodování v EU i mimo EU	<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpečení prodeje • Uzavření kupní smlouvy • Dodací podmínky • Realizace dodávky • Doklady • Vývoz mimo EU • Prodej mezi státy EU 	<p><u>Klíčové kompetence:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k podnikání v oblasti mezinárodního obchodu • Občanské kompetence <p><u>Schopnosti, dovednosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Orientace v zákonitostech zahraničního obchodu • Orientace v základních dokumentech zahraničního obchodu <p><u>Znalosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fungování obchodu v praxi

Závěr

Učebnice vybízí k aktivitě a předkládá základní téma, která si žáci procvičí v pracovních listech. Bez znalostí a dovedností, které souvisejí s podnikavostí a proaktivním přístupem k životu, se v dnešním světě neustálých změn neobejdeme. Principy, které si žáci při realizaci Firmičky osvojí, mohou mimo jiné kladně ovlivnit i kvalitu jejich osobního života. Výchova k podnikavosti tak může komplexně propojovat různé stránky osobnostního a kariérového rozvoje.

Učitel *Výchovy k podnikavosti* by proto mohl souběžně zastávat i funkci kariérového poradce, po které se v současnosti ve školách tolik volá. Podnikatelské kompetence by také adekvátněji připravily žáky na vstup do zaměstnání a mohly poskytnout dobrý základ pro založení nebo spolupráci na vlastních *start-up* podnicích.

Účastníci česko-polského projektu, tak jako autoři učebnice *Podnikavost nezná hranic – Společná cesta k podnikavosti na školách*, Reg. č. CZ.11.3.119/0.0/0.0/16_022/0001154 si myslí, že téma „*podnikavost*“ je natolik důležité a zajímavé, že by si zasloužilo samostatný předmět, který by kontinuálně rozvíjel všechny žáky nejenom na středních školách. Skrze spolupráci s mentory z praxe (zaměstnavateli) by bylo možné také více propojit vzdělávání s reálnými potřebami trhu práce.

Doufáme, že Vás učebnice inspiruje k založení Firmičky na Vaší škole a případně podnítí k propojení podnikatelských činností se zahraničními partnerskými školami. Tato přeshraniční/příhraniční spolupráce je přínosem jak pro žáky, tak i pro pedagogy. Přejeme na této cestě hodně úspěchů.

UČEBNICE PRO ŽÁKY

Společná cesta k podnikavosti

Milí žáci,

dostává se Vám do ruky učebnice, která Vás teoreticky a prakticky připraví na založení minipodniku. V něm budete moci se svými spolužáky spolupracovat na procesu vymýšlení produktu či služby od páky, tedy od začátku až po pomyslné uvedení na trh. To, že to jde, si vyzkoušeli vaši vrstevníci, kteří spolupracovali s českými a polskými žáky v rámci projektu *Společná cesta k podnikavosti na školách, Reg. č. CZ.11.3.119/0.0/0.0/16_022/0001154*, jehož výstupem je učebnice *Podnikavost nezná hranic*.

Na této cestě nebudete sami, vaši učitelé a mentoři Vám budou oporou. V rámci minipodniků se budete zabývat rozvojem podnikatelských kompetencí: řízením projektu, spolupráci s ostatními členy týmu, propagaci výrobku, obchodováním a dalšími. Tyto aktivity jsou koncipovány tak, aby věrně simulovaly procesy ve firmách, zejména těch menších.

Nejdříve si však musíte se svými kolegy sednout a vygenerovat nápad, který stojí za to realizovat. Položit si správné otázky. *Vyplatí se mi investovat čas či potenciálně peníze do nové služby nebo výrobku? Budou mít naši zákazníci o tento produkt zájem? Proč by si měli tento produkt koupit? Co jim přinese?* Snažte se tedy být kreativní konstruktivně, protože každá myšlenka není v praxi proveditelná a nemusí být k užitku.

Štěstí přeje připraveným, a tak se v pracovních listech v další části učebnice budete zabývat mimo jiné tím, jak vytvořit podnikatelský záměr, finanční plán, analýzu trhu, marketingem, ale i například možnostmi efektivní komunikace a spolupráce v týmu. Právě tzv. měkké dovednosti (soft skills), o kterých jste již možná slyšeli, jsou nedílnou součásti dobrého fungování firem. Zaměstnavatelé, kteří dbají na dodržování firemní kultury, vytvářejí příjemné prostředí vybízející ke kreativitě a efektivitě, umějí naslouchat kolegům a zákazníkům (ale i konkurenci) a jsou otevření novým příležitostem, vám určitě pomohou formou mentoringu prožívat větší radost ze své podnikatelské činnosti.

V podnikání nejsou začátky lehké, proto je dobré se připravit na možná rizika a učit se trpělivosti. Někteří úspěšní podnikatelé své podnikání rozjízděli roky při svém zaměstnaní a strávili hodiny přemýšlením o možných cestách, nacházeli i poučení z prvních neúspěchů.

Často měnili přístup a v některých případech i produkt nebo službu. Ti, kteří nastavili svoji mysl k úspěchu, skutečně uspěli a inspirovali další. Některé úspěšné podnikatele zmíníme níže a doufáme, že další doplníte i vy.

Jejich příběhy vám mohou být inspirací i varováním na vaši cestě k podnikání, kterou si nyní modelově vyzkoušíte. Věříme, že vás bude práce v minipodnicích naplňovat a třeba o vás časem uslyšíme na lokálním nebo mezinárodním trhu.

Věříme, že dovednosti a zkušenosti z minipodniků budou dobrým začátkem, který vám pomůže být úspěšnými nejenom v pracovním, ale i v osobním životě. Přejeme mnoho radostí a úspěchů ve vašem podnikání i zaměstnání.

Úspěšní podnikatelé ze světa

CHARAKTERISTIKA ÚSPĚŠNÉHO PODNIKATELE

- orientace na výkon
- schopnost posoudit riziko a poučit se z chyb
- pozitivní přístup k výzvám
- odpovědnost
- precizní plánování
- přestavivost a konstruktivní kreativita
- schopnost získat dobré spolupracovníky
- schopnost efektivně vést své zaměstnance
- jasně definovat cíle
- umět vysvětlit svoji vizi ostatním
- srozumitelný marketing

Zdroj obrázku:
<http://clovekbezhranic.cz/inspiraceamotivace/steve-jobs-clovek-bez-hranic/>

Napiš jméno podnikatele na obrázku, a jakou firmu založil:

.....
Kdy byla firma založena a čím se zabývá?
.....

Jaké další vlastnosti a dovednosti by měl podnikatel mít?

Zdroj obrázku: <https://medium.com/edtech-kisk/soci%C3%A1ln%C3%AD-s%C3%ADr%C3%A1d%C3%A1n%C3%A1-dal%C3%A1nosti-6446d61b1e12>

Napiš další úspěšné firmy a podnikatele a jejich předmět podnikání na mezinárodním trhu:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Podnikatelé z Česka

Zdroj obrázku: <https://www.extrastory.cz/pred-140-lety-se-narodil-tomas-bata-svec-který-dobyl-svet.html>

Firma, která chtěla oblehat celý svět

Kdo, kde a kdy tuto rodinnou firmu založil?

.....
.....
„Jsou obchodníci, kteří se velmi namáhají, aby zvýšili svůj zisk. Měli by mnohem větší úspěch, kdyby se namáhali také přemýšlením, jak zvýšit zisky svých obchodních přátel a vydělávat s nimi. Z obchodu, který přináší prospěch jenom nám, vyklube se nakonec ztráta i pro nás.“

Podnikatelé z Libereckého kraje

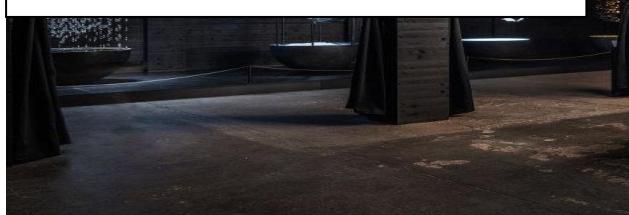

Zdroj obrázku:
<https://www.praguecollege.cz/news/master-speaker-leon-jakimic-president-lasvit/>

Liberecký rodák **Leon Jakimič** se v roce 2007 rozhodl, že Česko zanese na světovou mapu luxusu a zúročí tradiční sklářské řemeslo. Založil firmu **Lasvit**, jejíž světelné instalace dnes naleznete i v těch nejlepších hotelech a rezidencích od Los Angeles, přes Londýn až po Hongkong. Cesta k prvnímu milionu má podle Jakimiče jedno zásadní pravidlo – nemyslet na něj. „Pověstný první milion korun jsem vydělal ještě jako zaměstnanec v Preciose, když mi bylo 26 let. Povedlo se mi to díky provizím z prodejů, které jsem domluvil. Na první milion dolarů jsem si sáhl hned v roce založení Lasvitu, když mi bylo 32.“

Znáš další sklářské firmy v okolí Liberce?

.....
.....

Zdroj obrázku: <https://byznys.ihned.cz/c1-65614450/nase-lustry-nepatri-jen-na-zamek-a-do-luxusnych-prostor-rika-kadlec-z-vedeni-preciosy-firma-se-chce-zamerit-i-na-cechy>

Zdroj obrázku: https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/jested-ceka-oprava-za-stovky-milionu-dotace-eu-evropska-unie.A160826_135043_liberec-zpravy_jape

Napiš další úspěšné firmy v Libereckém kraji:

.....
.....
.....
.....
.....

Najděte na internetu v dalších krajích alespoň jednu zajímavou firmu nebo podnikatele a napište, čím se zabývá:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zdroj obrázku: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kraje_v_Cesku

Čeští i světoví úspěšní podnikatelé byli často inspirováni knihami. Zde uvádíme některé z nich (další můžeš doplnit):

1. Stephen R. Covey – **7 návyků skutečně efektivních lidí**
2. Dale Carnegie – **Jak získávat přátele a působit na lidi**
3. Anthony Robbins – **Probuděte svou spící sílu**
4. Robert T. Kiyosaki – **Bohatý táta, chudý táta**
5. Radim Passer – **3 a ½ roku III aneb pády a vzestupy**
6. Tomáš Baťa – **Úvahy a projevy**
7.
8.
9.
10.

Podnikatelé z Polska

©Agencja Gazeta

Zdroj obrázku: <https://natemat.pl/192731,miliarder-o-zakazie-handlu-w-niedziele-to-bede-mial-oszczednosci-w-firmie-zwolnie-15-procent-osob>

*Firma, kterou chtělo nosit celé Polsko.
Kdo, kdy a kde založil tuto firmu?*

Při vstupu do jakékoliv obchodní galerie, téměř vždy míjíš zdroj jeho síly – síť obuvi CCC. Skupina, která síť spravuje je vlastníkem řady značek – kromě samotné CCC kontroluje rovněž kupříkladu Lasockého. Podle Forbesu má jeho majetek hodnotu 3,55 mld. zlotých.

Podnikatelé z Dolnoslezského regionu

Zdroj obrázku:
<https://www.kongres590.pl/prelegenci/grzegorz-dzik>

Grzegorz Dzik předseda a vlastník firmy **Impel a.s.**

Zkoušel své síly v obchodu, nepodařilo se, proto se soustředil na služby, zpočátku spíše na základní a současně nutné pro fungování a činnost každé firmy na světě: udržení bezpečnosti. Impel se rozvíjel velmi dynamicky, někdy dokonce o několik set procent ročně. Tak vznikl Impel, který je jedním ze tří největších podniků ochrany bezpečnosti v Polsku (více než 10 000 zaměstnanců, 2 100 ks zbraní), podniká také v oboru úklidu a hygiény (8 tis. objektů, více než 14 tisíc zaměstnanců), technické obsluhy nemovitostí (60 tis. osob zaměstnaných). Firma vlastní síť prázdných a agentur pronájmu lůžkovin a ubrusů pro hotelovo gastronomickou oblast. Impel to je též obsluha firem v rozsahu pracovních oděvů, čištění a obsluhy nádrží na chemikálie, cateringu (25 000 jídel denně), teleinformatické služby, zprostředkování práce a mnoho jiných zvláštních služeb.

Znáš další firmy z Dolního Slezska poskytující služby?

Napiš jiné úspěšné firmy v Dolním Slezsku:

.....
.....
.....
.....

Zdroj obrázku: <https://hradec.rozhlas.cz/zelen-ze-skleniku-polskeho-zamku-ksiaz-dela-velkou-radost-zviratum-v-safari-8150155#&gid=1&pid=1>

Najdi na internetu jiné firmy působící v jiných regionech Dolního Slezska. Napiš jejich názvy, a čím se zabývají:

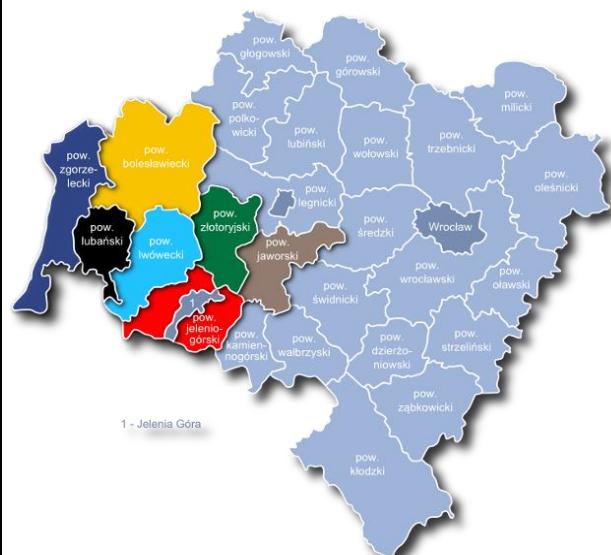
.....
.....
.....
.....
.....

Zdroj obrázku: <https://wczasypolskie.pl/powiaty-w-polsce-zadania-mapa-powiatow?start=3>

Najdi firmy působící v okresech: boleslavieckém, lubańském a zhořeleckém. Napiš jejich názvy, a čím se zabývají:

.....
.....
.....
.....
.....

Zdroj obrázku: <https://archiwum-wkuboleslawiec.wp.mil.pl/pl/16227.html>

Motivační příběh

„Nemožný“ Fordův osmiválec

Když se Henry Ford rozhodl vyrobit svůj slavný osmiválcový motor, zvolil si takový typ, který měl mít všech osm válců v jednom jediném bloku, a nařídil svým inženýrům, aby mu takový model zkonstruovali. Ti zpracovali projekt na papíře, ale do jednoho se shodli v tom, že je prostě nemožné sestrojit jednolitý motorový blok pro osm válců.

Ford řekl: „Přesto to udělejte!“

Namítali: „Vždyť je to nemožné!“

„Pusťte se do toho a vytrvejte u práce tak dlouho, dokud se vám to nepodaří, bez ohledu na to, kolik času si práce vyžadá,“ nařídil Ford.

Konstruktéři se pustili do díla. Nic jiného jim ani nezbývalo, pokud chtěli zůstat Fordovými zaměstnanci. Uplynulo šest měsíců, a nic. Uplynulo dalších šest měsíců, a opět se nic nezměnilo. Vyzkoušeli už všechny myslitelné cesty, ale úkol se zdál naprostě neřešitelný.

Na sklonku roku Ford navštívil své inženýry znova a opět byl informován, že dosud nepřišli na to, jak jeho příkaz realizovat.

„Pokračujte,“ řekl Ford, „já ten motor chci a budu ho mít.“

Pokračovali a náhle jako mávnutím kouzelného proutku se jim podařilo tajemství odhalit.

Fordovo odhodlání zvítězilo.

(Úryvek z knihy *Myšlením k bohatství od Napoleona Hilla*)

Vystihněte jedním podstatným slovem poselství příběhu:

Hned v prvním pracovním listu budete tvořit logo své firmy. V případě automobilky z Detroitu se logo příliš neliší od svého předchůdce z roku 1903.

Zdroj obrázku: <http://www.hybrid.cz/ford-chysta-na-rok-2018-novy-plug-hybrid>

Pracovní listy

Pracovní listy vás mají připravit a vybavit znalostmi, bez kterých se jako podnikatelé neobejdete. Některá téma vás budou bavit více, některá méně. Když se tak stane, tak si připomeňte známé příslušné: „Těžko na cvičišti, lehko na bojiště“. V listech jsou také uvedené zdroje, které Vám mohou doplnit další užitečné informace. Následující osnova a grafika vám již teď pomůže zorientovat se ve struktuře pracovních listů.

Osnova pracovních listů

1. Úvodní informace k tématu.
2. Nasměrování ke konkrétnímu kroku, který je potřeba udělat při založení/činnosti minipodniku.
3. Prostor pro vlastní tvorbu – písemné úkoly k podpoře výuky a uchopení daného tématu.

Grafika pracovních listů

Text k zapamatování

Vlastní vypracování v pracovním listu

Odkaz na další zdroje informací

V postranní liště v obrazci textový „průvodce“

MODUL Č. 1

Podnikatelský záměr

Modul č. 1: Podnikatelský záměr

Pracovní list č. 1

Tvoříme svoji Firmičku

Podnikatelská činnost patří mezi nejnáročnější z lidských činností.

Podnikatel je člověk, který svým podnikáním přebírá zodpovědnost nejen za svůj život, ale i za spokojený život svých zaměstnanců a jejich rodin. Proto představuje velký závazek k celé společnosti.

Základním a velmi důležitým dokumentem pro založení naší Firmičky je podnikatelský záměr (= podnikatelský plán). V podnikatelském záměru je třeba promyslet, co vlastně od podnikání očekáváme, jak by budoucí podnikání mělo vypadat a s jakými riziky je spojeno.

Je potřeba zodpovědět tyto otázky:

- **Co bude Firmička vyrábět – co budeme dělat;**
- **Co budeme potřebovat – jaký materiál, vybavení (nástroje);**
- **Kolik peněz bude stát nakoupení vybavení a potřebného materiálu;**
- **Komu budeme svoje výrobky nabízet a za jakou cenu;**
- **Kolik peněz můžeme vydělat a co si za ně pořídíme k rozvoji firmy;**
- **Jaká bude realizace, kdo bude dělat jakou práci.**

KDO, CO,
KDE, JAK,
KOLIK, KDY
A PROČ?

Jedním z hlavních ovlivňujících faktorů, proč začít podnikat, je **motivace**, a ta může mít různé podoby:

- vydělávání peněz;
- dělat to, co mě/nás baví;
- sebeuplatnění;
- realizace nápadu, myšlenky, využití svých schopností, znalostí a dovedností.

Čím je tato motivace větší, tím **větší máte pravděpodobnost, že** překonáte překážky spojené s podnikáním.

Proč chci začít podnikat?

Jaká je moje motivace nebo motivace mého týmu?

.....
.....

Základy Firmičky jsou:

- **Produkt** – výrobek/služba;
- **Trh** – komu a kde budeme produkt nabízet;
- **Tým** – osoby, které ve Firmičce pracují;
- **Počáteční zdroje** – vybavení a peníze na zahájení podnikatelského záměru.

Produkt a trh

Popište svůj výrobek/službu, svůj podnikatelský nápad/záměr:
co chcete dělat, kde a komu svoje výrobky/služby budete nabízet.

Náš produkt (výrobek/služba):

.....

Místo na trhu (komu a kde budeme produkt nabízet):

.....

Vaše Firmička
a obor
podnikání by
měly souviseť
s vámi a
vaším životem
s vašimi
zájmy.

Zamyslete se
nad tím, co
máte rádi. Co
často děláte a
baví vás to.
Těšíte se na
to. Přirozeně
se v tom
zdokonalujete
a
zdokonalovat
se chcete.

Tým

Firmičku tvoří lidé, kteří v ní pracují. Ti, musejí dohromady mít všechny potřebné dovednosti, znalosti a schopnosti k zajištění chodu Firmičky/podnikání (**odborné, ekonomické, organizační**). Každý z nich musí mít přesně popsanou pozici, místo výkonu činnosti, a plní zadané úkoly za účelem splnění společného cíle.

Pozice v našem týmu a jakou práci budou vykonávat:

.....
.....
.....

Počáteční zdroje

Materiální vybavení, technologie, prostory, finance aj. jsou další zdroje, které budeme potřebovat k zahájení činnosti. Tyto zdroje například můžeme mít, některé budeme muset nakoupit, můžeme si je i půjčit, nebo je můžeme získat jako dar.

Jaké zdroje budeme potřebovat:

.....

Jaké zdroje máme v zahajovací fázi:

.....

Jaké zdroje budeme muset získat a jakým způsobem:

.....

Nevstupujte
do oborů,
ve kterých
nemáte vůbec

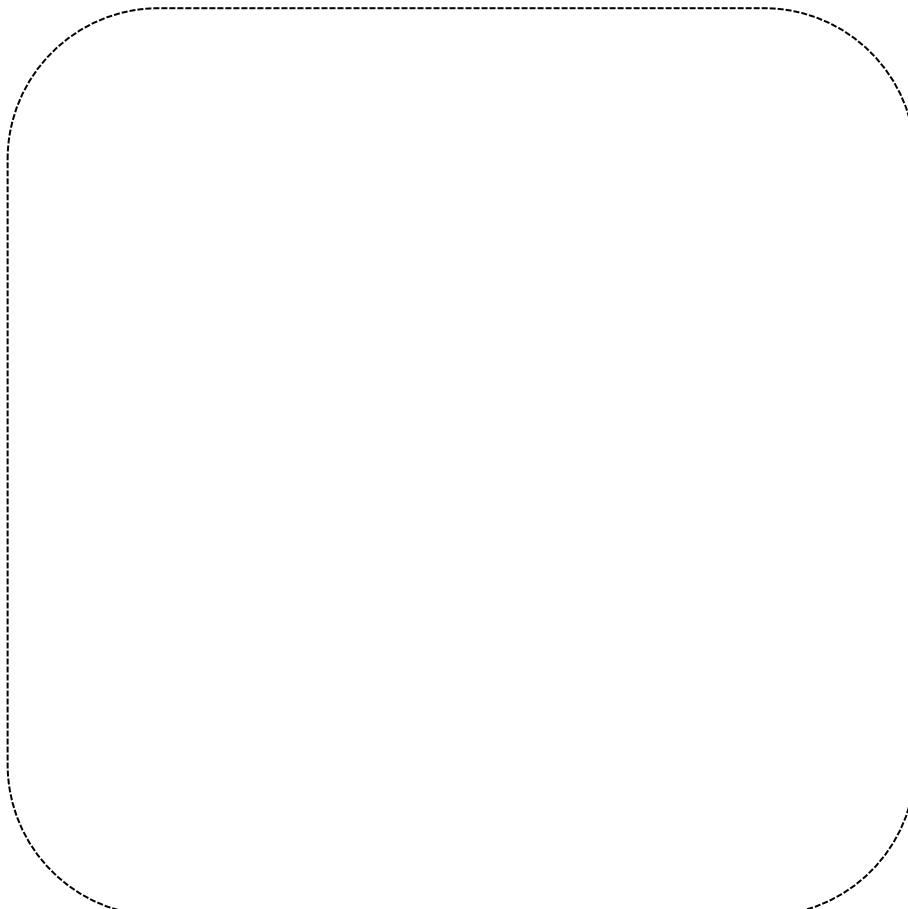
žádné
zkušenosti.

Snažte se
odlišit.

Produktem,
marketingem,
ale klidně jen
svým
přístupem a
pojetím
služeb.

Prezentace Firmičky:

Firmička se musí odprezentovat a je důležité, jak se bude jmenovat. **Jméno** by mělo vystihovat její činnost. Vytvořte pro ni také **logo – vizuální identitu firmy**:

Vaše logo by mělo vyjádřit jedinečnost vašeho podnikání.

Úderná firemní logo zajistí, že právě vaši společnost si lidé zapamatují.

„Podnikání jde o hodně lépe, když děláte věci, které máte rádi. Vaše podnikání, vaše volba.“

- Denise Duffield-Thomas

Zdroje:

Moudrý, M. 2008. Marketing, základy marketingu. Kralice na Hané: Computer Media.cz.

Petr Klínský, O. M. 2012. Ekonomika, ekonomická a finanční gramotnost. Praha: EDUKO.

Petra Kursová a kol. Podnikatelský záměr. 2012. Praha: APPI CzechInvest, účelová publikace pro podporu projektu CzechEkoSystem.

Plhoňová, Věra. Základy podnikání malých a středních firem - pracovní sešit. 2013. Znojmo, Soukromá vysoká škola ekonomická.

Modul č. 1: Podnikatelský záměr

Pracovní list č. 2

Vypracování podnikatelského záměru

Podnikatelský záměr (PZ) je prvním důležitým krokem každého budoucího podnikatele. PZ je jednoduchý srozumitelný a logický dokument zpracovaný podnikatelem, ve kterém jsou popsány vnější i vnitřní faktory, které mají nebo budou mít vliv na zahájení a fungování firmy.

Obvykle se PZ příše podle níže uvedené struktury:

- 1 Titulní strana
- 2 Shrnutí
- 3 Produkt a podnik
- 4 Trh
- 5 Marketing a prodej
- 6 Tým
- 7 SWOT analýza
- 8 Finanční plán

1. Titulní strana

Na titulní straně jsou uvedeny základní údaje o Firmičce:

- Obchodní název a sídlo (+ logo firmy).
- Jména klíčových osob, zakladatelů, (v praxi to jsou jména podnikatelů), datum založení apod.
- Základní popis Firmičky – údaje, v čem podniká, kolik má členů apod.

Správně sestavený PZ řekne, zda je projekt životaschopný, a upozorní na možná úskalí v budoucnu – a to ještě před samotným počátkem podnikání!

Obchodní název:

.....
Klíčové osoby:
.....

.....
Co naše Firmička dělá:
.....

.....
Kolik máme členů (klíčové osoby):
.....

.....
Ostatní údaje, které chceme uvést:
.....

2. Shrnutí

Shrnutí je první kapitola, která je považována za zkrácený podnikatelský plán. Je to stručný přehled o nejdůležitějších bodech podnikatelského záměru. Musí zaujmout, a upoutat pozornost. Čtenáři by mělo být jasné, co je cílem vašeho podnikatelského plánu a jakými prostředky tohoto cíle dosáhnete.

Ve shrnutí jasně a stručně popíšete celý váš PZ. Zaměřte se na tyto body:

- **zaměření podnikání** vaší Firmičky - v čem budete podnikat
- **charakteristika, popis** výrobku nebo služby - co budete vyrábět
- **analýzy** - trh - komu a kde budete výrobek nebo službu nabízet
- **finanční požadavky** - kolik peněz budete potřebovat na zahájení a provoz
- **přednosti a odlišnosti** vašeho výrobku nebo služby od jiných podobných; čím a jak může vaše Firmička uspět
- **vize a cíle**, kdy a jak jich dosáhnete.

Shrnutí je vhodné napsat až na konec, když máte napsané všechny kapitoly PZ.

Popis zakládané společnosti, v čem chceme podnikat, v čem přinášíme zákazníkovi užitek.

Základní informace o vašem podnikatelském plánu:

Zaměření podnikání:

V čem je náš záměr unikátní:

Místo, kde se Firmička nachází:

V čem spatřujeme podnikatelskou příležitost, nalezení mezer na trhu, nebo nového technického principu?

Charakteristika, popis produktu a trhu:

Produkt (výrobek/služba):

.....
Potenciální trh (kde budeme svůj produkt nabízet):
.....

.....
Zákazníci (komu budeme svůj produkt nabízet):
.....

Finanční požadavky podnikatelského plánu:

Budete mít finanční příjmy? Kolik předpokládáte, že získáte finančních prostředků:

.....
.....
.....

Jaké budete mít výdaje? Kolik předpokládáte, že budete potřebovat finančních prostředků na zařízení a provoz Firmičky po celou dobu její činnosti:

.....
.....
.....

Vize a cíle:

Jaký máme cíl, čeho a kdy chceme dosáhnout:

.....
.....
.....

„Když chceme lidí zaujmout, musíme se trefit do věcí, které je zajímají.“
-Chip & Dan Heath

Zdroje:

Petra Kursová a kol. Podnikatelský záměr. 2012. Praha: APPI CzechInvest, účelová publikace pro podporu projektu CzechEkoSystem.

Koráb, Vojtěch, Mihalisko, Marek. Založení a řízení společnosti. 2005. Brno. Computer Press.

Modul č. 1: Podnikatelský záměr

Pracovní list č. 3

Produkt a podnik

1. Produkt

Pro zákazníka je důležité, jaký užitek pro něj námi prodávaný produkt/nabízená služba bude mít. Užitek je hlavní důvod, proč si zákazník výrobek koupí nebo si objedná službu a zaplatí za ni.

U výrobku popíšeme jeho vlastnosti, materiál, ze kterého je výrobek vyráběný, způsob výroby a podobně. U popisu služby lze navíc uvést, jak a kde ji budeme poskytovat.

Náš produkt (výrobek/služba):

.....

Náš produkt

x
konkurence

V čem je
zajímavý, čím
se liší,
design,
název, obal...

Jaký z něj bude mít zákazník užitek:

.....

Čím je náš produkt zajímavý a odlišný od jiných:

.....

Proč by si měl zákazník náš výrobek pořídit:

.....

Co nejpřesněji
popište, jaký
produkt
(výrobek/
službu)
budete
nabízet.

2. Podnik /Firmička

Podnik je soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání, které potřebujeme k provozování podniku (informace, zkušenosti, pracovní postupy).

V popisu Firmičky by měly být uvedeny základní informace tak, aby si čtenář vytvořil jasnou představu o podniku.

Důležité je uvést, jaké máte předchozí zkušenosti s výrobou produktu/poskytování služby.

Předmět podnikání:

.....

Místo, kde se Firmička nachází:

.....

Jak je Firmička vybavená (co máme, a co budeme pořizovat):

.....

Počet zaměstnanců a jak často se scházíme:

.....

Jaké máme zkušenosti a co umíme:

.....

Ostatní detaily o naší Firmičce:

.....

Co nejpřesněji
popište místo
podnikání
Firmičky –
sídlo,
provozovnu,
dílnu, ...

„Vaše podnikání
je vyjádřením
vaší duše a
hodnot.“

-Hiro Boga

Zdroje:

Petra Kursová a kol. Podnikatelský záměr. 2012. Praha: APPI CzechInvest, účelová publikace pro podporu projektu CzechEkoSystem

Koráb, Vojtěch, Mihalisko, Marek. Založení a řízení společnosti. 2005. Brno. Computer Press.

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Podnik_\[online\]](https://cs.wikipedia.org/wiki/Podnik_[online])

Modul č. 1: Podnikatelský záměr

Pracovní list č. 4

Trh

Trh je místo, kde se střetává **poptávka** a **nabídka**. Vzájemně na sebe působí prodávající a kupující, což vede ke stanovení cen.

Poptávka je objem zboží, které si kupující - zákazníci chtejí koupit – poptávají ho.

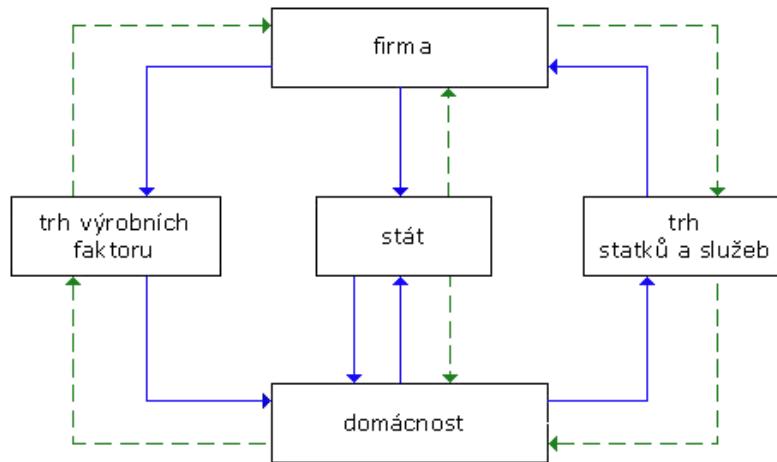
Nabídka je množství zboží, které chce firma prodat. Kromě trhu, kde se nabízí a poptávají výrobky a služby, existují také:

- **finanční trhy** – kapitálový trh a peněžní trh;
- **trh výrobních faktorů** – půda, práce, kapitál;
- **trh práce** – zaměstnanci nabízejí svoji práci, zaměstnavatelé/firmy práci poptávají a platí ji;
- **černý trh** – směna většinou zakázaných výrobků.

Subjekty působící na trhu:

- **Domácnosti** – neboli spotřebitelé – jednotliví členové domácností, kteří mají svou vlastní ekonomické potřeby. Je to nejpočetnější skupina.
- **Firmy** – neboli podniky - vyrábějí za účelem prodeje (mohou být prodejní i poskytující služby) Na trhu výrobků a služeb vystupují jako prodávající. Jejich cílem je maximalizace zisku.
- **Stát (vláda)** - stát vstupuje na trh s cílem ovlivnit jej, uzpůsobovat jeho působení, odstranit některé jeho negativní dopady na ekonomiku a jeho pozitivní vliv naopak stimulovat.
- **Zahraniční subjekty** – ostatní subjekty (spotřebitelé, firmy, vlády) mimo národní ekonomiku, které do ní vstupují zvenčí.

Výrobní faktory – využívají se při výrobě ekonomických statků (jde o výrobní postupy)

- Primární výrobní faktory – nejsou výsledkem předchozí výroby (přírodní zdroje - např. půda, zemní plyn,...)
- Sekundární výrobní faktory – statky, které nebyly bezprostředně spotřebovány a slouží k další výrobě

Naše výrobní faktory:

Kde budeme poptávat naše výrobní faktory:

Konkurence – proces střetu různých ekonomických zájmů (firem), které se střetávají na různých typech trhů a bojují mezi sebou o naplnění vlastních cílů. Konkurence může být jak na straně poptávky (mezi kupujícími, kdo nakoupí za lepší/nižší cenu), tak na straně nabídky (mezi prodávajícími, kdo prodá více zboží za lepší/vyšší cenu).

Naše konkurence:

Jaké máme výhody oproti konkurenci:

Co můžeme zlepšit, abychom byli lepší než naše konkurence:

Cena je na trhu dána velikostí nabídky a poptávky:

- Čím vyšší bude nabídka, tím nižší bude cena – na trhu je mnoho firem (konkurentů), které nabízejí stejné produkty.
- Čím vyšší bude poptávka, tím vyšší bude cena – obchodníci vědí, že i za vyšší cenu budou kupující ochotni produkt koupit.

Cena našeho výrobku:

Zdroje:

<https://managementmania.com/cs/trh> [online]

<http://szscb.wz.cz/szs/materialy/trh.pdf> [online]

<http://www.miras.cz/seminarky/mikroekonomie-n01-trhy.php> [online]

Modul č. 1: Podnikatelský záměr

Pracovní list č. 5

Marketing, prodej a PR

Marketing

Marketing vyhledává příležitosti na trhu, **zjišťuje potřeby a přání zákazníků**. Na základě toho, můžeme přizpůsobit nabízený produkt, který tak bude nejlépe vyhovovat požadavkům našich zákazníků.

Prodej

Marketing úzce souvisí s prodejem produktů. Zatímco marketing se soustředí spíše na předprodejní aktivity, zjišťování nebo vyvolávání potřeb zákazníků, prodejní procesy na ně úzce navazují a realizují samotné **obchodní vztahy se zákazníky a prodej**. Dobře vymyšlená a nastavená marketingová kampaň může zvýšit prodej našeho výrobku/služby. Díky dobře připravené reklamě/propagaci se o našem produktu dozví více lidí, a tím se může zvýšit prodej.

PR – Public Relation = vztah s veřejností

PR je soubor činností a navazujících kroků, které buduje a udržuje dobré jméno Firmičky, vztahy s veřejností, se zákazníky. Pomáhá rozvíjet povědomí o značce, produktech a informuje o novinkách Firmičky.

Průzkum trhu

Trh je uspořádání, při kterém na sebe vzájemně působí prodávající a kupující. Před rozjezdem podnikání je dobré si udělat průzkum trhu, ze kterého zjistíme, zda máme nějakou konkurenci, a zda o náš produkt bude zájem.

Formy průzkumu trhu:

- pozorování;
- dotazování;
- testování;
- anketa.

Komu
budeme náš
výrobek
prodávat?

Náš zákazník:

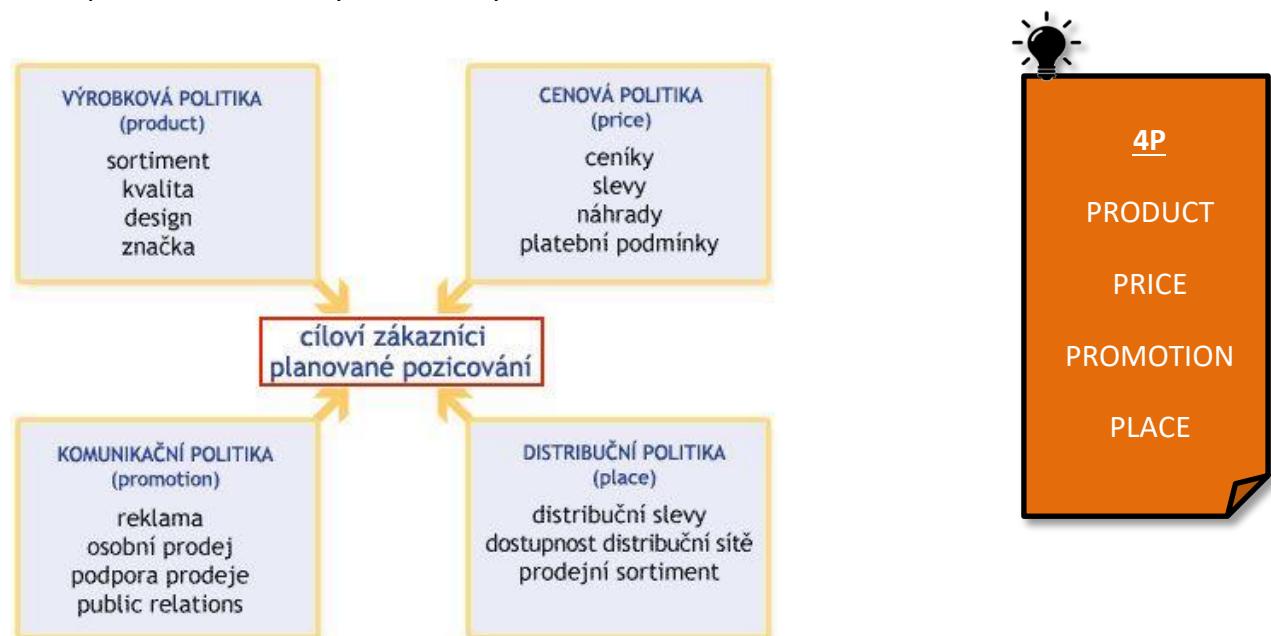

Jakou máme
konkurenci?

Konkurence na trhu:

Marketingový mix – 4P

Marketingový mix je souhrn 4 základních marketingových nástrojů, které firma používá k tomu, aby dosáhla svých cílů:

1. Product – výrobek/služba

PRODUCT

Popis našeho výrobku:

Jaký bude mít výrobek obal a značku:

.....

2. Price – cena

PRICE

Za jakou cenu se bude produkt prodávat:

Poskytneme zákazníkům akce, slevy:

.....

3. Promotion – propagace

PROMOTION

Jak budeme výrobek propagovat:

Kde budeme výrobek propagovat:

Máme webové stránky Firmičky? Co na nich je:

4. Place – místo

PLACE

Kde a jak budeme výrobek prodávat:

Budeme mít e-shop a budeme výrobky rozesílat zákazníkům?

„Marketingový
plán je otázkou
života či smrti
firmy.“

-Peter Knight

Zdroje:

JAKUBÍKOVÁ, D., R. 2009. Strategický marketing. Grada Publishing, 2009.
ISBN 978-80-247-2690-8.

<https://managementmania.com/cs/swot-analyza> [online]

<http://www.mediaguru.cz/medialni-slovnik/swot-analyza/> [online]

<http://www.braintools.cz/toolbox/strategie/swot-analyza.htm> [online]

Modul č. 1: Podnikatelský záměr

Pracovní list č. 6

Tým

Ve vaší Firmičce pracuje v jednom podniku několik osob – tvoří spolu dohromady pracovní skupinu – tým.

V pracovním týmu je důležitá koordinace a spolupráce jednotlivých členů týmu.

Počet osob, které pracují ve vaší Firmičce:

Cíl, kterého chceme společně dosáhnout:

Náš společný úkol:

Každý pracovní tým musí mít svého vedoucího, který má na starost rozdělení úkolů, a dohlíží na plnění povinností a plnění zadaných úkolů.

Každý člen má svoji úlohu, s jasnými pravidly, své místo – pracovní pozici, která musí být přesně popsána, a musí být uvedena její náplň.

Práce v týmu je uspořádána podle pravidel, je předem popsaná a jedna navazuje na druhou.

Pozice v týmu podle náplně navazují na plnění podnikatelského záměru.

Názvy pozic ve Firmičce:

Práce, činnosti, úkoly, které je třeba udělat:

Zdroje:

MÜHLEISEN, Stefan a Nadine OBERHUBER. Komunikační a jiné měkké dovednosti: soft skills v praxi. Praha: Grada, 2008

Kopecká Ilona. Psychologie. 2011. Praha: Grada. Evangelu Jaroslava Ester, Fridrich Oldřich. 133 her pro motivaci a rozvoj týmů. 2011. Praha: Grada.

Basu Andreas, Faust Liane. Umění úspěšné komunikace - Jak správně naslouchat, řešit konflikty a mluvit s druhými lidmi. Praha: Grada.

V.Khelerová: Komunikační dovednosti manažera. Praha. 1995

Joseph A DeVito. Základy mezilidské komunikace - 6. vydání. Praha: Grada

<https://davidkirs.cz/> [online]

<https://managementmania.com/cs/mekke-dovednosti-soft> [online]

Modul č. 1: Podnikatelský záměr

Pracovní list č. 7

SWOT analýza

SWOT analýza je metoda strategické analýzy založená na zvažování **vnitřních faktorů podniku a vnějších faktorů prostředí**.

Na základě SWOT analýzy můžeme komplexně vyhodnotit fungování firmy, odhalit problémy, nebo naopak příležitost růstu.

Vnitřní faktory:

Silné stránky – Strengths - naše výhody

- přednosti;
- dovednosti;
- schopný a kvalitní personál;
- významné postavení na trhu;
- zavedený produkt.

Příklady:
image značky,
výborná
technická
vybavenost,
vztahy se
zákazníky.

Naše silné stránky:

.....

Slabé stránky – Weaknesses – v čem se firmě nedaří zároveň se pro nás můžou stát příležitostí, abychom tyto slabé stránky proměnili v silné;

- vysoké náklady;
- špatná vnitřní komunikace;
- slabá motivace lidí;
- nedostatečná marketingová kampaň.

Příklady:
nízká produktivita,
poškozená značka, slabá reputace.

Naše slabé stránky:

Vnější faktory:

Příležitosti – Opportunities – faktory, které nám pomohou získat nějakou výhodu, zvýšit prodej:

- zvyšující se poptávka;
- nové technologie;
- nové trhy – expanze firmy;
- zkvalitňování služeb pro zákazníky;
- budování sítě věrných zákazníků.

Příklady:
spolupráce
s novými
dodavateli,
zajištění
dlouhodobé
věrnosti
zákazníků.

Naše příležitosti:

Hrozby – Threats – faktory, které mohou ohrozit naše podnikání:

- konkurence;
- ztráta zákazníků;
- závislost na dodavatelích;
- kurzové změny;
- nestabilní politická situace.

Příklady:
ztráta
dodavatele,
fluktuace
zaměstnanců,
nárůst fixních
nákladů, pokles
spotřeby,
nezaměstnanos
t.

Co je pro nás hrozba:

Příklad SWOT analýzy:

SWOT analýza			
Vnitřní faktory	Silné stránky - Strengths	Slabé stránky – Weaknesses	Hrozby – Threats
	<ul style="list-style-type: none"> • kvalifikovaný, kvalitní a loajální personál • flexibilita • rychlosť dodávek • finanční stabilita • nízká cena • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatečná motivace zaměstnanců • spolehlivosť strojů • vysoké náklady • ... 	
Vnější faktory	Příležitosti - Opportunities		
	<ul style="list-style-type: none"> • nová technologie • rozšírení trhu v zahraničí • spolupráce s novými dodavateli • vzrůstající poptávka • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • konkurence velkých podniků • daňová reforma • nová služba konkurence • nízká poptávka • ... 	

SWOT analýza Firmičky:

SWOT analýza Firmičky			
Vnitřní faktory	<u>Silné stránky - Strengths</u>		<u>Slabé stránky - Weaknesses</u>
	• • • • • •	• • • • •	
Vnější faktory	<u>Příležitosti - Opportunities</u>		<u>Hrozby - Threats</u>
	• • • • • •	• • • • •	

Zdroje:

JAKUBÍKOVÁ, D., R. 2009. Strategický marketing. Grada Publishing, 2009.
ISBN 978-80-247-2690-8.

<https://managementmania.com/cs/swot-analyza> [online]

<http://www.mediaguru.cz/medialni-slovnik/swot-analyza/> [online]

<http://www.braintools.cz/toolbox/strategie/swot-analyza.htm> [online]

Modul č. 1: Podnikatelský záměr

Pracovní list č. 8

Finanční plán

Finanční plán je klíčovým předpokladem pro finanční řízení a je součástí podnikatelského záměru. Pokud máme dané jasné cíle a víme, v čem chceme podnikat, je potřeba si také říct, jaké máme zdroje - **přehled plánovaných příjmů a výdajů = finanční plán**. Smyslem finančního plánování je získání kontroly nad financemi a řízení finančních rizik.

FINANČNÍ
PLÁN

=

PLÁNOVANÉ
PŘÍJMY A
VÝDAJE

Finanční výdaje: zdroje, které si budeme muset nakoupit. Výši výdajů můžeme ovlivnit správným výběrem toho, co budeme nakupovat za výhodnější cenu.

Finanční příjmy: prodej výrobků, nebo nabízené služby v podnikání vzniknou příjmy. Výši příjmů ovlivňuje cena, kterou si stanovíme a za jakou budeme výrobek prodávat.

Začít podnikat není často nic složitého a v některých oborech do začátku nepotřebujete nic víc, než dobrý nápad a chuť něco dělat. Samozřejmě ale, že ne vždy je to takto jednoduché a jsou odvětví, která vyžadují více.

K založení podniku (počáteční zdroje), budeme potřebovat:

- materiál:

kolik nás to bude stát:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- technologie:

kolik nás to bude stát:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- prostory k podnikání:

.....
.....
.....

kolik nás to bude stát:

.....
.....
.....

- další zdroje:

.....
.....
.....

kolik nás to bude stát:

.....
.....
.....

Tyto zdroje získáme:

.....

Kde a jak v začátcích svého podnikání můžeme ušetřit:

.....

Výčíslení ostatních nákladů: v reálném podniku musíme ještě zaplatit:
zaměstnance, elektřina, topení, voda, telefon, auto, apod.

- zaměstnanci:

.....

mzdy:

.....

- energie:

.....

kolik to bude stát:

.....

- ostatní náklady:

.....

kolik to bude stát:

.....

Analýza trhu:
zjistěte alespoň
tři nabídky od
různých
prodejců pro
nákup stejného
zboží/materiálu
/nabízené
služby, který
budete
potřebovat.

Počáteční finanční zdroje:

- úspory, vlastní finance;
- půjčky, úvěry;
- dotace, granty.

Kde se ženeme počáteční finance:

Další finanční prostředky: po rozjezdu podnikání máme k dispozici finanční prostředky, např. z prodeje výrobků, vstupenek, poskytnutí služby...

X

NÁKLAD a VÝNOS =
účetní operace

S jakými financemi můžeme počítat v průběhu podnikání:

Na základě finančního plánu lze zjistit, zda bude naše podnikání **ziskové, vyrovnané nebo ztrátové**.

Přehled příjmů a výdajů:

Můžeme investovat vydělané peníze k dalšímu zisku?

Pokud dojde ke ztrátě, co můžeme udělat?

Zdroje:

Moudrý, M. 2008. Marketing, základy marketingu. Kralice na Hané: Computer Media.cz.

Petr Klínský, O. M. 2012. Ekonomika, ekonomická a finanční gramotnost. Praha: EDUKO.

Petra Kursová a kol. Podnikatelský záměr. 2012. Praha: APPI CzechInvest, účelová publikace pro podporu projektu CzechEkoSystem.

<http://www.firstclass.cz/2014/09/ve-22-letech-ma-vydelano-diky-youtube-za-4-roky-jednoduse-170-milionu-korun/#sthash.uYsNB5vz.dpbs> [online]

<http://www.ekonomikon.cz/ekonomika/cena/stanoveni> [online]

http://cs.wikipedia.org/wiki/Pr%C5%AFnikov%C3%A1_cenotvorba [online]

<http://www.price-checking.cz/cenotvorba/> [online]

MODUL Č. 2

Dovednosti podnikatele

Modul č. 2: Dovednosti podnikatele

Pracovní list č. 9

Předpoklady pro podnikání

Předpoklady pro zahájení podnikání:

- motivace podnikatele
- osobní znalosti, dovednosti, zkušenosti
- podnikatelské cíle
- podnikatelské nápady
- podnikatelské plány

Před zahájení vlastního podnikání je potřeba si uvědomit, co všechno by měl (nejen) začínající podnikatel umět – jaké by měl mít dovednosti/kompetence (způsobilosti).

Odborné dovednosti

Svoji odbornost by měl podnikatel neustále rozvíjet formou celoživotního vzdělávání, musí sledovat nové trendy, seznamovat se s novými technologiemi v daném oboru.

Podnikatel musí být odborníkem ve svém oboru, aby uspěl na trhu.

Podnikatel musí mít kromě odborných kompetencí další dovednosti...

Ostatní dovednosti

Na podnikání a podnikatele se klade spoustu nároků – časových, pracovních a také z oblasti vztahů s lidmi. Aby podnikatel všechno zvládl co nejlépe, aby uskutečnil svůj sen o úspěšném podnikání, potřebuje kromě odborných znalostí (strojírenství, stavebnictví, zahradnictví...) i další dovednosti:

ZNALOSTI
V OBLASTI
PRÁVA A
FINANČNÍHO
ŘÍZENÍ:

právo
 x
 povinnost
 podnikatele

jak založit
 podnik

jak spravovat
 hospodaření

daňové
 povinnosti a
 odvody státu

Znalosti z oblasti práva a finančního řízení podniku

Podnikatel musí vědět a umět dohledat informace k tomu, jak založit podnik, práva a povinnosti podnikatele, jak spravovat finančně podnik, daňové povinnosti, odvody státu apod. Podnikání se řídí velkým množstvím zákonů, vyhlášek a podnikatel musí mít základní povědomí o nich. Ve složitějších případech se obrátí na odbornou právní kancelář.

Měkké dovednosti - Soft skills kompetence

Podnikateli pomáhají se vztahy ve firmě i s obchodními partnery, organizovat vlastní čas i pracovní čas ve firmě, vytvářet a rozvíjet přátelské a konstruktivní pracovní prostředí mezi spolupracovníky a zaměstnanci, apod.

Mezi základní měkké kompetence patří:

Komunikační a prezentační dovednosti, schopnost spolupracovat, schopnost řešit konflikty, time management, kreativita a flexibilita, řídící schopnosti, schopnosti sebereflexe a vedení sama sebe, schopnost přijímat změny a inovace.

Dovednosti, které potřebujeme v naší Firmičce:

Máme odborné dovednosti? Jaké:

Kde můžeme sledovat nové informace, vývoj a trendy v našem oboru?

Měkké dovednosti:

MĚKKÉ DOVEDNOSTI / SOFT SKILLS

komunikační
dovednosti

prezentační
schopnosti

time
management

řídící
schopnosti

vůdčí
schopnosti

Zdroje:

Plhoňová Věra. Základy podnikání malých a středních firem: distanční studijní opora. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, 2011

Stefan Mühleisen. Komunikační a jiné měkké dovednosti -Soft skills v praxi. Grada Publishing a.s., 2008.

Tulgan, Bruce. Bridging the Soft Skills Gap (anglicky). John Wiley & Sons Inc. 2015.

<https://davidkirs.cz/> [online]

<http://www.softskills.wz.cz/html/soft%20skills.html> [online]

<https://managementmania.com/cs/mekke-dovednosti-soft-skills> [online]

Modul č. 2: Dovednosti podnikatele

Pracovní list č. 10

Komunikační dovednosti

Pod pojmem komunikační dovednosti se obecně chápe schopnost efektivně komunikovat s druhými lidmi s ohledem na dosažení předem vytyčeného a požadovaného cíle.

Co patří do oblasti komunikačních dovedností:

- komunikační techniky
- umění naslouchat druhým
- přesvědčování
- argumentace

Základní rozdělení je na:

- komunikaci verbální
- komunikaci neverbální (mimika, gestika, postoj těla,...)

Základní požadavky pro dostatečně kvalitní komunikaci jsou:

- zřetelnost
- stručnost
- správnost
- úplnost
- zdvořilost

V dnešní společnosti jsou komunikační schopnosti důležité nejen v osobním životě, ale především často stojí za úspěchem či neúspěchem v pracovní sféře.

JAK
KOMUNIKUJEME
A JAK NÁS DRUZÍ
VNÍMAJÍ?

SLOVA (a jejich
význam,
pochopení,
správné
používání slov)

GESTA

MIMIKA

JAK MLUVÍME

JAK RYCHLE
MLUVÍME

JAK SE U TOHO
HÝBEME

!!!POZOR na
nedorozumění ,
v případě použití
nesprávných/
nevzhodných
slov!!!

Co si představíte pod pojmem komunikační dovednosti?

.....
K čemu nám komunikace slouží?
.....

.....
Co ovlivňuje komunikaci?
.....

Může způsobit komplikace nesprávné pochopení v komunikaci? Jaké?
.....

.....
Co způsobí nedorozumění založené na použití odborných výrazů?
.....

Zdroje:

MÜHLEISEN, Stefan a Nadine OBERHUBER. Komunikační a jiné měkké dovednosti: soft skills v praxi. Praha: Grada, 2008

Kopecká Ilona. Psychologie. 2011. Praha: Grada.

Evangelu Jaroslava Ester, Fridrich Oldřich. 133 her pro motivaci a rozvoj týmů. 2011. Praha: Grada.

Basu Andreas, Faust Liane. Umění úspěšné komunikace - Jak správně naslouchat, řešit konflikty a mluvit s druhými lidmi. Praha: Grada.

V.Khelerová: Komunikační dovednosti manažera. Praha. 1995

Joseph A DeVito. Základy mezilidské komunikace - 6. vydání. Praha: Grada

<https://davidkirs.cz/> [online]

<https://managementmania.com/cs/mekke-dovednosti-soft-skills> [online]

Modul č. 2: Dovednosti podnikatele

Pracovní list č. 11

Time management

Výraz time management (z anglického řízení času) je název pro efektivní řízení času a plánování. V dnešní době, která na nás klade požadavek maximálního výkonu, je nezbytnou dovedností umět se svým časem smysluplně hospodařit. Nástroje time managementu nám umožňují dojít k vytyčenému cíli za kratší čas a za vynaložení menšího úsilí a stresu. Time management není jen nástroj, který vede k hospodárnému nakládání s časem k prospěchu výkonu. Time management je i nástrojem pro osobní růst člověka, sebezkonálnování a sebedisciplínu. Řízením času získáme i prostor pro své volnočasové aktivity a předcházíme stresu. Každý z nás touží stát se pánem svého času a být tak úspěšnější ve všem, co dělá a čím se zabývá. Všichni máme stejné množství času, jelikož den trvá 24 hodin.

Jak správně řídit svůj čas:

- stanovit si priority
- sestavit si seznam úkolů
(velké a časově náročné úkoly rozfázujte na menší)
- nepřeceňujte se
- naplánujte si den **(nehete si vždy časovou rezervu)**

Pro stanovení priorit nám může pomoci jednoduchá analýza a rozdělení do jednotlivých kategorií, jimiž jsou:

- Důležité - Nedůležité
- Naléhavé - Nenaléhavé

CÍLE A PRIORITY

Jaké jsou mé cíle?

Čeho chci dosáhnout?

Co jsem ochotný pro to udělat?

Jednoduché matice plánování času:

Doplňte další priority:

	Naléhavé	Nenaléhavé
Důležité	Neodkladné problémy	Plánování
Nedůležité	Návštěvy	Zbytečné činnosti

Zamyslete se teď sami nad sebou:

- jaké děláte chyby v hospodaření s časem?
- Jak si organizujete vlastní pracovní čas a volný čas?
- Plánujete si učení, aktivity v rodině a aktivity ve svém volném čase?

Je velmi důležité naučit se rozlišovat podstatné a nepodstatné cíle, úkoly, priority naučit se plánovat. V podnikání pro dosahování cílů je to dovednost, bez které se cesta k úspěchu stává velmi složitou s dlouhou.

NESTAČÍ VYTVOŘIT SI PLÁN, JE DŮLEŽITÉ HO DODRŽOVAT!

Dodržovat vymezený čas, plnit úkoly, umět zařadit nečekané změny.

Nesprávné řízení času pro firmu – důsledky:

.....

Nesprávné řízení času pro člověka? (můžete popsat i sami sebe) - důsledky:

.....

Zamyslete se nad možnými způsoby řízení svého času. Inspirujte se na internetu:

.....

VYTVOŘENÝ
PLÁN JE
NUTNÉ
DODRŽOVAT
A PLNIT!

DŮLEŽITÉ JE
UMĚT
ZAŘADIT I
NÁHLÉ
NEČEKANÉ
ZMĚNY!

Zdroje:

BLAŽKOVÁ, Martina. Marketingové řízení a plánování pro malé a střední firmy. Praha: Grada, 2007

JÍRA, Stanislav a Veronika HUMLEROVÁ. Time-management. České Budějovice: Chance in Nature - Local Action Group, 2013.

<http://www.ipodnikatel.cz/Management/time-management-naplanujte-si-svuj-cas.html> [online]

<https://davidkirs.cz/> [online]

MODUL č. 3:

Finanční gramotnost
podnikatele

Modul č. 3: Finanční gramotnost podnikatele

Pracovní list č. 12

Cena

Cena bývá obvykle vyjádřena v penězích, které je nutno zaplatit za to, abychom danou věc či službu získali.

Jak ale určit tu správnou cenu?

Jako podnikatelé bychom měli stanovit cenu tak, aby nebyla příliš vysoká a neodradila nám zákazníky, ale zároveň by neměla být nízká.

Cenu stanovíme v takové výši, abychom pokryli všechny naše náklady a vytvořili zisk. Cílem každého podnikatele by tak měla být cena vyšší než vynaložené náklady na produkt nebo službu.

Pro stanovení takové ceny je zapotřebí se zaměřit na několik věcí.

My si ukážeme několik typů, jakými lze stanovovat cenu našeho výrobku či služby a na co se zaměřit.

Nákladově orientovaná cena

Tato metoda je z hlediska stanovení nejjednodušší. Pro to abychom určili cenu, potřebujeme znát všechny náklady, které nás produkt stojí a určit si zisk, který chceme z každého prodaného kusu.

Základní pojmy při stanovení ceny:

- Fixní náklady
- Variabilní náklady
- Zisk/marže
- Zákazník
- Poptávka

V jaké výši jsou naše fixní náklady?

Náklady, které nejsou závislé na počtu výrobků (př. nájem)

V jaké výši jsou naše variabilní náklady?

Náklady, které jsou závislé na počtu výrobků (př. materiál)

.....
.....
.....

Jak velký chceme zisk/marži (%)?

Kolik bychom chtěli na jednom produktu vydělat?

.....
.....

Cena pak vychází ze součtu celkových nákladů (fixní + variabilní) a zisku (marže).

1. Hodnotově orientovaná cena

V této metodě je zapotřebí si uvědomit jak náš produkt vnímá zákazník. Je zapotřebí si zjistit kolik je ochoten zákazník za náš produkt zaplatit a na základě těchto informací pak určíme prodejní cenu.

Kolik jsou zákazníci za náš produkt ochotní zaplatit?

.....
.....
.....
.....
.....

2. Poptávkově orientovaná cena

V této metodě si ukážeme, že není zapotřebí při tvorbě ceny vycházet z nákladů na výrobu produktu, ale z chování našich zákazníků a především vlastností výrobku. Pro stanovení ceny touto metodou je zapotřebí znát průběh poptávky po našem produktu. Zjistíme tak jaké množství produktu lze při stanovených cenách prodat. Poté bychom měli stanovit cenu, která povede k určité rovnováze mezi výnosy a náklady a bude nejziskovější.

Jak velký zájem má kupující o náš produkt?

.....
.....
.....

3. Stanovení ceny dle konkurence

Tato metoda klade velký důraz na konkurenci a jejich ceny. My pak dle konkurence stanovujeme cenu o něco málo nižší či vyšší v závislosti na nákladech na výrobu produktu či poptávce.

Jakou cenu nabízí naše konkurence?

.....
.....
.....
.....
.....

Ukázali jsme si tedy 4 typy stanovení ceny naše výrobku či služby. Zkuste si teď jednu z metod vybrat a zkusit si stanovit cenu ve své Firmičce.

Jakou metodou jsem cenu stanovil/a a proč?

Jaká bude výsledná cena mého produktu a z čeho jsem vycházel/a?

.....

.....

.....

.....

.....

Zdroje:

HANNA, N. a H. R. DODGE. Pricing: Zásady a postupy tvorby cen. Praha: MPress, 1997, ISBN 80-85943-34-4.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. Strategický marketing. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, ISBN 978-80-247-2690-8.

KOTLER, Philip a Gary ARMSTRONG. Marketing. Praha: Grada, 2004, ISBN 978-80-247-0513-2.

KASAN, J., FIBÍROVÁ, J. Ceny a cenová politika. 1. vydání. Praha: ALEKO, 1991, ISBN 80-85341-07-7

<http://www.ekonomikon.cz/ekonomika/cena/stanoveni> [online]

http://cs.wikipedia.org/wiki/Pr%C5%AFnikov%C3%A1_cenotvorba
[online]

<http://www.price-checking.cz/cenotvorba/> [online]

Modul č. 3: Finanční gramotnost podnikatele

Pracovní list č. 13

Daně

V České republice jsou zákonem stanovené platby fyzických (dále FO) nebo právnických (dále PO) osob do státního rozpočtu, které se bud' pravidelně opakují, nebo jsou takzvaně jednorázové. Hodnota vybraných daní pak tvoří v České republice až 2/3 příjmu do státního rozpočtu. Hlavním významem daní je zajištění dostatečného příjmu státu, tak aby byl schopen vykonávat své základní funkce. Úkolem státu je pak povinnost respektovat sociální únosnost daní (systém úlev, výjimek).

Podívejme se teď na základní pojmy spojené s daněmi.

ČESKO

Daně jsou dle daňové soustavy České republiky rozděleny na dvě kategorie:

1. PŘÍMÉ

- Důchodové (daň z příjmu FO a PO)
- Majetkové (daň z nemovitosti, silniční, dědictká, darovací)

2. NEPŘÍMÉ

- Univerzální (DPH)
- Selektivní (spotřební – tabák, alkohol)
- Ekologická (plyn, palivo, elektřina)

POLSKO

1. PŘÍMÉ, daní se příjmy plátce a jeho majetek

- Z výnosů, zdaněny jsou výnosy z výdělečné činnosti
- Z příjmu (daň z příjmu fyzických osob PIT a právnických osob CIT)
- Majetkové (daň z nemovitosti, daň z přepravních prostředků, dědictká, darovací, daň z občanskoprávních úkonů, daň z tonáže, lesní daň, zemědělská daň)

2. NEPŘÍMÉ

- DPH na zboží a služby (základní sazba je 23 %, snížená je 8 %)
- Spotřební daň (vztahuje se na: paliva, oleje, plynové zbraně, osobní automobily, sůl, zápalky, alkohol, tabákové výrobky, žvýkací gumy)
- Ekologická daň (z recyklovatelných obalů)

Dalším důležitým pojmem je **ZÁKLAD DANĚ**. Je to částka, ze které se určitým procentem, v závislosti na tom, o který typ daně se jedná, vypočítá daň.

FO a PO se při výběru daní dělí na:

- **Plátce** – subjekt, který musí daň vypočítat, vybrat a odvést.
- **Poplatník** – FO nebo PO, která musí daň zaplatit.
- **Příjem** - přebytek výnosů nad náklady na jejich dosažení dosaženými v daném daňovém roce. Daňové příjmy jsou smluvní kategorií daňového práva.
- **Hrubý příjem** je celkovou hodnotou čistého prodeje zboží, zboží a služeb (bez DPH) v daném zúčtovacím období. Po odečtení nákladů na jejich získání z hrubého příjmu dostáváme příjem.

• Snížením hrubého příjmů o daňově uznatelné náklady vzniká příjem.
- **Hrubé příjmy - Výdaje = Příjem**
- Daňově uznatelné náklady, zahrnují výdaje, které:
 - vznikly za účelem dosažení příjmů, zachování nebo zajištění zdroje příjmu,
 - musí být spojené s podnikáním, jsou řádně zdokumentovány a nemají vlastnosti osobních výdajů podnikatele.
- **Nezdanitelná částka** je součet ročních příjmů, které jsou nezdanitelné.

Další pojmy týkající se nepřímých daní:

- DPH na vstupu je částka původní nákupní faktury přijaté daňovým poplatníkem při nákupu zboží a služeb a v případě dovozu je to částka daně vyplývající z celního dokladu.
- Splatná daň z DPH se počítá ve vztahu k hrubému příjmu z prodeje. Jedná se tedy o daň, která se týká prodeje služeb nebo produktů a „patří“ finančnímu úřadu.
- Splatná DPH je daň účtovaná podnikatelem při prodeji zboží nebo služeb, která by měla být zaplacena finančnímu úřadu.

Základní druhy daní

ČESKO

Daň z příjmu FO

Poplatníkem tohoto typu daně jsou všechny fyzické osoby, které mají své bydliště na území ČR nebo se zde zdržují. Tato povinnost se vztahuje na veškeré příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, ale i příjmy ze zahraničí. Platí se zpravidla za jeden kalendářní rok. Sazba je 15 % v ČR.

Daň z příjmu PO

Poplatníkem jsou všechny právnické osoby, organizační složky státu a různé fondy. Předmětem této daně jsou pak veškeré příjmy z činnosti a nakládání s majetkem. Sazba je 19 %. Od roku 2019 je nižší sazba pro malé a začínající podnikatelé bude 9 %.

DPH

jinak označovaná jako daň z přidané hodnoty, poplatníkem této daně je kupující, plátcem je prodávající. Základní sazbou tohoto typu daně je základní, která činí 21 % v ČR.

POLSKO

Daň z příjmu fyzických osob (PIT)

Plátci této daně jsou všechny fyzické osoby bydlící na území Polska. Tato povinnost se vztahuje na všechny příjmy z tuzemska a ze zahraničí. Většinou se platí za jeden kalendářní rok. Sazba v České republice je 15 %, v Polsku:

Základ daně		Výše daně	
nad	do		
	85 528	17 %	
85 528		14 539 PLN 76 gr + 32 % příjmů nad 85 528 PLN	minus odčitatelné položky

Daň z příjmu právnických osob CIT

Plátci této daně jsou všechny právnické osoby, státní pokladna, státní podniky, banky, kapitálové společnosti, nadace, sdružení. V Polsku platí sazba 19 % a navíc od 01.2019 pro začínající podnikatele platí preferenční sazba 9 %.

Rovná daň z příjmu

Rovná daň je jednou z forem zdanění příjmu podnikatele. Pokud zvolíme tuto formu, příjem bude zdaněn pevnou sazbou 19 %.

Paušální daň z evidovaných příjmů

tato forma zdanění je určena fyzickým osobám, které získávají příjmy z nezemědělských podnikatelských činností, z pronájmu, podnájmu, nájmu a také pro duchovní.

Daňová karta

je jednou z nejjednodušších forem zdanění podnikatelské činnosti v polském daňovém systému. Podnikatel používající daňovou kartu nemá povinnost vést účetnictví, většinou platí nízkou daň, která nezávisí na výši příjmu.

Daň ze zboží a služeb DPH

Daň z přidané hodnoty. Poplatníkem této dane je kupující, plátcem je prodávající. Základní sazba této daně v Polsku je 23 %.

PŘÍKLAD:

Moje firma Y vyrábí telefony. Náš nejnovější telefon se na trhu prodává za cenu 2900,- Kč bez DPH. Svému klientovi X prodávám 3 telefony.

Kdo je plátce a kdo poplatník?

Jak velká částka z konečné prodejní ceny 1 telefonu je daň?

Bude se daň lišit, pokud klientovi X prodám 10 telefonů?

Zdroje:

Švarcová J. Ekonomie: stručný přehled 2019/2020, CEEDE 2019.

Marková H. Daňové zákony 2020, Grada 2019.

<https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu> [online]

<http://www.ipodnikatel.cz/Podnikatelsky-zamer/jak-zatraktivnit-podnikatelsky-plan-pro-banky-a-investory.html> [online]

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí

Zákonné opatření č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí

Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních

<https://poradnikprzedsiebiorcy.pl/> [online]

https://mfiles.pl/pl/index.php/Podatek_VAT [online]

<https://www.podatki.gov.pl/cit/stawki-podatkowe/> [online]

<https://poradnikprzedsiebiorcy.pl/-podatek-liniowy-w-dzialalosci-gospodarczej-wady-i-zalety> [online]

<https://poradnikprzedsiebiorcy.pl/-zryczaltowany-podatek-dla-kogo-i-z-jakimi-stawkami> [online]

<https://poradnikprzedsiebiorcy.pl/-karta-podatkowa> [online]

<https://www.podatki.gov.pl/vat/stawki-podatkowe/> [online]

Modul č. 3: Finanční gramotnost podnikatele

Pracovní list č. 14

Financování podnikání

Pokud začínáme podnikat pak je zapotřebí si určit kolik zdrojů (prostředků, peněz) budu pro takový začátek potřebovat, a samozřejmě kde tyto zdroje seženu.

Začneme ale s otázkou, na co vlastně finance potřebuji?

Pokud se zrovna nerozhodneme založit firmu za jednu korunu (což je v dnešní době velkým trendem), pak budeme potřebovat peníze na složení základního kapitálu. Poté budou následovat nezbytné finance nutné k nákupu zboží či provádění služeb. V neposlední řadě bude potřeba zaměstnat zodpovědné osoby, podílet se na zvyšování jejich kvalifikace a také investovat do technologií, výroby, ale i marketingu a propagace. Zkrátka a jednoduše, peněz nebudem mít v podnikání nikdy dost.

Kolik potřebuji peněz na začátek?

My se ale teď zaměříme na úplný začátek, který lze financovat hned několika způsoby.

V praxi rozlišujeme dva typy financování a to:

- **Financování z vlastních zdrojů**
- **Financování z cizích zdrojů**

Vlastní prostředky by měly být vždy alfou a omegou vašeho podnikání. V prvotních fázích podnikání je totiž nesmírně obtížné získat jakýkoli cizí zdroj. Samozřejmě můžete sáhnout po podnikatelské půjčce nebo půjčce nebankovní, tyto cizí zdroje ovšem rozhodně nepatří ke zdrojům efektivním. Navíc banky dělají při poskytování podnikatelských půjček značné překážky a ve většině případů vám ani nepůjčí. Proto je dobré rozvířit podnikatelské vody pouze za předpokladu, že již máte naspořené nějaké vlastní prostředky.

Pokud se vám přeci ale přeci jen nepodaří naspořit dostatečný obnos vlastních prostředků pro rozjezd podnikání, pak můžete zvolit některou z následujících možností:

- **Operační programy:** Pokud spadáte do některé z podporovaných kategorií podnikatelů, můžete si požádat o zajímavý finanční příspěvek. Připravte se ovšem na poměrně zdlouhavou a náročnou administrativu i papírování.
- **Granty a dotace:** Přečtěte si více o grantech velkých firem, které vám mohou usnadnit rozjezd podnikání.
- **Business Angels:** I v dnešní době existují podnikatelé i fyzické osoby, kteří podporují snažení ostatních a pokud je daný projekt doopravdy zaujme, můžete se od nich dočkat poměrně štědré podpory. Velmi je této metody využíváno v tzv. Start-upech.
- **Leasing:** Potřebujete-li ke svému podnikání například automobil, vsaďte na financování automobilu za pomocí leasingu či zvažte operativní leasing jenž je trendem poslední doby.
- **Příspěvek na zahájení podnikání:** O tento příspěvek může zažádat začínající podnikatel v případě, že byl doposud registrován na úřadu práce.
- **Crowdfunding:** Netradiční forma sbírky pro začínající podnikatele i zajeté společnosti.

Kde vezmu peníze na své podnikání?

Která z metod by pro mě byla nejvhodnější?

.....

Kolik budu mít vlastních a kolik cizích zdrojů?

.....

Zdroje:

Švarcová J. Ekonomie: Stručný přehled 2019/2020, CEED 2019.

BARTOŠÍKOVÁ, M.: In Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M.: Obchodní zákoník, Komentář, 10. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 1355; v 11. vydání. 2006

ČERNOHORSKÝ J., TEPLÝ P., Základy financí, I.vydání. Praha: Grada Publishing,a.s. 2011

KALOUDA, F. Finanční řízení podniku. II. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011

KONECNÝ, M. Finance podniku. 4. vyd. Brno: Novotný, 2002

SCHOLLEOVÁ, H. Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy, II. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012

SRPOVÁ, J. a kol. Podnikatelský plán a strategie. I. vydání. Praha. Grada Publishing, a.s. 2011

<https://poradnikprzedsiebiorcy.pl/-finansowanie-dzialalnosci> [online]

<https://6krokow.pl/finansowanie-dzialalnosci-gospodarczej> [online]

<https://zielonalinia.gov.pl/zrodla-finansowania-dzialalnosci-gospodarczej-46363> [online]

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/przedsiebiorstwa-finansowe/informacja-o-leasingu-w-badaniach-glownego-urzedu-statystycznego,20,1.html> [online]

<https://zpp.net.pl> [online]

Modul č. 3: Finanční gramotnost podnikatele

Pracovní list č. 15

Zákonné pojištění

ČESKO

Každému zaměstnanci jeho zaměstnavatel odvádí dle zákona z hrubé mzdy **sociální a zdravotní pojištění**.

OSVČ vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost v ČR platí povinné měsíční zálohy, v Polsku odvádí měsíční příspěvky.

Výpočet sociálního pojištění a zdravotního pojištění je většinou shodný, neboť se obě platby počítají zpravidla ze stejné částky příslušným procentem. Není tomu tak ale vždy. My si ukážeme i jeden praktický příklad, kdy je výpočet sociálního a zdravotního pojištění odlišný.

- Standardně je zaměstnanci mzdovou účetní sraženo **6,5 % na sociálním pojištění a 4,5 % na zdravotním pojištění z jeho hrubé mzdy**. Zaměstnavatel dále platí za zaměstnance 24,8 % na sociálním pojištění a 9 % na zdravotním pojištění.
- **OSVČ vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost platí na sociálním pojištění 29,2 % z vyměřovacího základu** a na zdravotním pojištění 13,5 % z vyměřovacího základu. Vždy musí být při hlavní činnosti dodržen alespoň minimální vyměřovací základ. Minimální vyměřovací základ na celý rok 2020 u sociálního pojištění je 104 508 Kč a u zdravotního pojištění 209 010 Kč.

DŮLEŽITÉ POJMY

- Sociální vs.
- Zdravotní pojištění
- Sazby
- Hrubá mzda
- Zaměstnanec

POLSKO

Cílem povinného pojištění je poskytnout sociální zabezpečení lidem, kteří kvůli náhodným, zákonem uřčeným událostem (např. nemoc, zdravotní postižení, těhotenství, stáří) nemohou se uživit vlastní prací.

Standardně se ze zaměstnanecké mzdy srazí tyto částky: - **na starobní důchod: 9,76 %, na nemocenské pojištění: 2,45 %, - na invalidní důchod: 1,5 %, - na zdravotní pojištění 9 %.**

Zaměstnavatel dále platí **za zaměstnance:** - na starobní důchod 9,67 %, - invalidní důchod 6,5 %, úrazové pojištění (jeho výše závisí na počtu pracovních úrazů, v průměru 1,67 %) a pracovní fond: 2,45 %

OSVČ platí: na starobní důchod 19,52 %, na invalidní důchod 8 % a na nemocenské pojištění 2,45 %, ale částka závisí na vyměřovacím základu, který pro rok 2020 u sociálních pojištění je 3136,20 PLN, výše pro zdravotní pojištění ještě není známá.

Skupina 1

Podnikatel, který teprve zahájil podnikání (prvních 24 měsíců) - základem výpočtu pojistného na zdravotní a sociální pojištění je pro něj 30 % minimální mzdy - nejméně 780 PLN.

Skupina 2

Osoby, které podnikají již určitou dobu - základem výpočtu pojistného na zdravotní a sociální pojištění je pro ně 60 % průměrné mzdy v Polsku.

Skupina 3

Malí podnikatelé, jejichž příjmy jsou velmi nízké. Nejnižší vyměřovací základ nesmí být nižší než 30 % minimální mzdy za práci v daném roce a nesmí překročit 60 % plánované průměrné mzdy pro daný rok.

Praktický příklad:

Paní Veselá pracuje na zkrácený úvazek s hrubou mzdou 10 000 Kč. Pokud není zaměstnanec současně státním pojištěncem pro účely placení zdravotního pojištění (např. penzistou, žákem), tak musí zdravotní pojišťovna v roce 2020 vždy obdržet alespoň částku 2352 Kč, přičemž zaměstnavatel vždy platí 9 % a dopočet do minima je sražen navíc zaměstnanci. Sociální pojištění se platí vždy ze skutečné hrubé mzdy, paní Veselé je na sociálním pojištění sraženo 650 Kč ($10\ 000\text{ Kč} \times 6,5\%$). Na zdravotním pojištění je však paní Veselé sraženo 1452 Kč ($2352\text{ Kč} - (10\ 000\text{ Kč} \times 9\%)$).

Jak velkou hrubou mzdu budou mít moji zaměstnanci?

.....
Kolik budu odvádět jako zaměstnavatel na sociální pojištění?

.....
Kolik budu odvádět jako zaměstnavatel na zdravotním pojištění?

Zdroje:

Švarcová, J. Ekonomie: stručný přehled 2019/2020, CEEDE 2019.

ČERNOHORSKÝ J., TEPLÝ P., Základy financí, I.vydání. Praha: Grada Publishing, a.s. 2011

KALOUDA, F. Finanční řízení podniku. II. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011

KONECNÝ, M. Finance podniku. 4. vyd. Brno: Novotný, 2002

SCHOLLEOVÁ, H. Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy, II. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012.

[www.měšec.cz](http://www.mesec.cz) [online]

www.finance.cz [online]

www.podnikatel.cz [online]

www.zus.pl [online]

<https://poradnikprzedsiebiorcy.pl> [online]

MODUL Č. 4:

Právo

Modul č. 4: Právo

Pracovní list č. 16

Podnikání a podnikatel

Podnikání

Podnikání je **soustavná** činnost provozovaná samostatně podnikatelem, **vlastním jménem**, na **vlastní odpovědnost**, za účelem **dosažení zisku** a za podmínek stanovených zákonem.

Podnikatel

Je fyzická nebo právnická osoba, která soustavně podniká.

- **Fyzické osoby** jsou zapsány v živnostenském rejstříku.
- **Právnické osoby** jsou zapsány v obchodním rejstříku.

Každý podnikatel musí mít platné oprávnění k podnikání.

DŮLEŽITÉ POJMY

Podnikatel

Fyzická osoba (FO)

Právnická osoba (PO)

Živnostenské oprávnění

ČESKO

Živnostenské oprávnění

V něm je uveden obor činnosti, ke kterému je oprávnění vydáno. Na každou činnost, kterou chce fyzická osoba nebo obchodní společnost vykonávat, je potřeba oprávnění. Živnostenská oprávnění vydává v ČR živnostenský úřad.

Podmínky pro získání oprávnění:

- Osoba starší 18 let
- Způsobilost k právním úkonům
- Prokázání bezúhonnosti (výpis z rejstříku trestů)

Rozdělení živnostenských oprávnění dle živnostenského zákona:

- **Volné**

Pro získání volné živnosti není potřeba předložit doklad o odborné způsobilosti. Založení živnosti není podmíněné ani vzděláním či kvalifikací v oboru.

V zákoně můžeme najít 80 oborů volné živnosti.

- **Vázané**
- **Řemeslné**
- **Koncesované**

K získání oprávnění u těchto tří živností je zapotřebí doložit platný doklad o odborné způsobilosti či vzdělání v oboru.

Vyřízení živnostenského oprávnění:

K vyřízení živnostenské oprávnění je zapotřebí navštívit živnostenský úřad s platným občanským průkazem a 1000,- Kč. Tato částka slouží k uhrazení správního poplatku, který se platí za každý živnostenský list.

Bezúhonnost se již v dnešní době prokazovat nemusí. Dnešní informační systémy jsou propojené a tak si úředník zjistí tuto informaci přímo z počítače. Za výpis z rejstříku trestů se platí správní poplatek 100,- Kč.

POLSKO

Od osoby, která zahajuje podnikání, se nevyžaduje, aby se kvalifikovala v oboru, v němž hodlá vykonávat svou činnost. Tato osoba však musí zajistit, aby všechny činnosti vykonávané v rámci podnikání byly prováděny zaměstnanci s odpovídající kvalifikací. Kromě toho jsou lidé, kteří podnikají, povinni splnit všechny zákonné požadavky na ochranu lidského života a zdraví před riziky, jakož i všechny další specifické požadavky stanovené ve stavebních, hygienických, požárních a environmentálních předpisech. Svoboda podnikání může podléhat omezením z důvodu bezpečnosti a široce chápaného veřejného zájmu. Za tímto účelem se používá systém zákazů, objednávek a správních povolení. Souhlas udělený oprávněným orgánem státní správy je vyjádřen v právních formách: povolení, koncese, licence a oprávnění.

Druhy činností podle zákona o svobodě hospodářské činnosti:

- výroba,
- stavební,
- obchodní,
- služby,
- průzkum, rozpoznávání a těžba nerostů z ložisek,
- odbornou činnost vykonávají osoby klasifikované jako osoby na volné noze.

Získání obchodní licence:

Registrace v CEIDG, tj. Centrální registrace a informace o podnikání, je zdarma. Můžete se zaregistrovat online - požadavek na účet ePUAP nebo autorizaci registrace návštěvou nejbližšího městského úřadu s dokladem totožnosti.

Podnikatel

Právnické osoby - v Polsku zápis do Státního soudního rejstříku – Státní soudní rejstřík.

V jakém oboru jste se rozhodli podnikat?

.....
.....

Vyzkoušejte si v živnostenském zákoně najít svůj obor a určit o který typ živnosti se jedná:

.....
.....

Volná / Vázaná / Řemeslná / Koncesovaná

Co vše budu pro vydání oprávnění potřebovat?

.....
.....
.....

Zdroje:

KOŽIAK, Jaromír. Obchodní firma v novém občanském zákoníku. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 124 s. ISBN 978-80-210-6420-1.

LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník: komentář. I, Obecná část (§ 1-654). 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2015, 2380 s. ISBN 978-80-7400-529-9.

POKORNÁ, Jarmila; KOVAŘÍK, Zdeněk; ČÁP, Zdeněk a kol. Obchodní zákoník. I. Díl. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 1115 s. ISBN 978-80-7357-491-845.

VACKOVÁ, Monika, Nataša REICHLOVÁ a Lenka BROUČKOVÁ. Obchodní rejstřík: praktický průvodce. 1. vyd. Praha: ASPI, 2007, 280 s. ISBN 978-80-7357-273-0.

www.ipodnikatel.cz [online]

www.businessinfo.cz [online]

mojafirma.infor.pl/spolki/215862,Wolny-zawod-a-dzialalnosc-gospodarcza.html [online]

<http://www.easysupport.cz/zalozeni-as-postup> [online]

<http://www.easysupport.cz/zalozeni sro-postup> [online]

Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb. Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Modul č. 4: Právo

Pracovní list č. 17

Formy podnikání

DŮLEŽITÉ POJMY

Fyzická osoba

Právnická osoba

s.r.o.

a.s.

V Předchozí kapitole jsme si ukázali co vše je zapotřebí k tomu abychom mohli získat oprávnění k podnikání.

Setkali jsme se s pojmy **fyzické a právnické osoby**.

Každý podnikatel si musí na začátku svého podnikání určit, jakou formou bude podnikat. Vybírá si právě ze dvou výše zmíněných a to buď podnikání jako fyzická osoba nebo jako právnická osoba. Obě tyto skupiny jsou pak určeny občanským zákoníkem.

Fyzická osoba

je člověk. Je to každý člověk, bez ohledu na věk, pohlaví, fyzické a duševní zdraví. Vznik, registrace a činnost fyzické osoby se řídí živnostenským zákonem.

Právnická osoba

je uměle vytvořený subjekt, který v právních vztazích vystupuje jako člověk. Vznik, registrace a činnost právnických osob se řídí živnostenským zákonem a zákonem o obchodních korporacích.

ČESKO

Forma právnické osoby:

- **Obchodní společnosti**
Společnost s ručením omezeným (s.r.o.)
Akciová společnost (a.s.)
- **Sdružení fyzických nebo právnických osob**
Družstvo
Sdružení vlastníků
- **Nestátní neziskové organizace**
Spolek
Ústav
Nadace a nadační fondy
Církve a náboženské společnosti
- **Veřejnoprávní právnické osoby**
Stát
Kraj
Obec
- **Vysoké školy**
- **Veřejné výzkumné instituce**

POLSKO

V polské legislativě existují různé druhy podnikatelské činnosti. Každý z nich se od sebe liší několika hlavními faktory jako počet partnerů, roční obrat, forma zdanění, ručení soukromým majetkem v případě bankrotu. Právnická osoba jedná prostřednictvím svých orgánů (tj. Vnitřních orgánů, např. Ředitele, prezidenta nebo správní rady) způsobem stanoveným v příslušném aktu a statutu na jeho základě.

Typy společností:

- **Osobní společnosti**, společnosti, jejichž obchodní činnost je založena na osobním vztahu mezi společníky.
 - **Společnosti založené podle občanského práva** (občanské právo), společnost nemá právní subjektivitu, pouze partneři. Partneři odpovídají za závazky společnosti vlastním majetkem a majetkem společnosti. Společnost může být zřízena pro komerční a neziskové účely.
 - **Veřejná obchodní společnost**, která nemá právní subjektivitu, ale má způsobilost k právním úkonům, každý ze společníků odpovídá svým majetkem za závazky společnosti.
 - **Partnerská společnost**, společníci (pouze fyzické osoby) otevírají společnost, která vykonává jedno (nebo více) ze svobodných povolání.

Svobodná povolání:

Advokát, architekt, lékárník, lékař, zubař, veterinář, zdravotní sestra, porodní asistentka, stavební inženýr, notář, právní poradce, účetní, auditor, daňový poradce, pojišťovací makléř, odhadce majetku, patentový zástupce, soudní překladatel.

- **Komanditní společnost**, bez právní subjektivity, komplementáře, tj. osoby, která je odpovědná za závazky společnosti celým svým majetkem, a komanditisty, tj. osoby, která je odpovědná za závazky do výše stanovené ve smlouvě (komanditní částka).
- **Komanditně-akciová společnost**, společnost funguje na základě stanov, které by měly být vytvořeny v podobě notářského zápisu. K založení tohoto druhu podnikání je zapotřebí 50 000 PLN základního kapitálu.

Kapitálové společnosti jsou druhem společností, v nichž nejdůležitější je majetek společnosti, to jest kapitál. Tato právní forma organizace

podnikatelských subjektů se nejčastěji používá při řízení velkých podniků a při vnitřní organizaci kapitálových skupin.

- **Společnost s ručením omezeným** se řídí podle Zákona o obchodních společnostech. V této společnosti společníci neodpovídají za dluhy vůči věřitelům. Za tyto dluhy odpovídá sama společnost svým majetkem. Kapitál potřebný k založení takové společnosti je 5 000 PLN.
- **Akcionářská společnost** je společnost rozdělena na rovný počet akcií. Akcie je možné kotovat na trhu jako Varšavská burza nebo New Connect. Akcionářská společnost má právní subjektivitu. Akcionáři takové společnosti neodpovídají za závazky společnosti, s výjimkou částky, kterou do ní investovali. Minimální kapitál pro založení této formy podnikání je 100 000 PLN.

Zamyslete se a zkuste napsat tři právnické osoby, které znáte a jejich formu podnikání:

.....
.....
.....

Jaká forma podnikání bude u vaší firmy a proč?

.....
.....
.....

Napište název své firmy:

.....
.....

Zdroje:

KOŽIAK, Jaromír. Obchodní firma v novém občanském zákoníku. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 124 s. ISBN 978-80-210-6420-1.

LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník: komentář. I, Obecná část (§ 1-654). 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2015, 2380 s. ISBN 978-80-7400-529-9.

POKORNÁ, Jarmila; KOVAŘÍK, Zdeněk; ČÁP, Zdeněk a kol. Obchodní zákoník. I. Díl. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 1115 s. ISBN 978-80-7357-491-845.

VACKOVÁ, Monika, Nataša REICHLOVÁ a Lenka BROUČKOVÁ. Obchodní rejstřík: praktický průvodce. 1. vyd. Praha: ASPI, 2007, 280 s. ISBN 978-80-7357-273-0.

Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb. Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

www.ipodnikatel.cz [online]

<https://mikroporady.pl/slownik-pojec/osoba-prawna> [online]

<https://poradnikprzedsiebiorcy.pl/-rodzaje-spolek-w-polsce> [online]

<http://biznesomania.pl/rodzaje-dzialalnosci-gospodarczej/> [online]

Modul č. 4: Právo

Pracovní list č. 18

Zahájení činnosti podnikatele

Kroky k zahájení podnikání od počátku:

Jednotný registrační formulář

Na začátku podnikání zajdeme na kterýkoliv živnostenský úřad a vyplníme takzvaný Jednotný registrační formulář. Tímto formulářem můžeme provést najednou všechny potřebné i volitelné registrace a ohlášení, tedy zahájení živnosti, registraci k dani z příjmu i oznámení zdravotní pojišťovně a správě sociálního zabezpečení. Zároveň můžeme provést i registraci k silniční dani, DPH nebo dani z příjmů za zaměstnance, podle toho, co budeme potřebovat. Pokud neuděláme registrace a ohlášení pomocí Jednotného registračního formuláře, musíme to udělat jednotlivě na příslušných úřadech a pojišťovně, (v Polsku ZUS (Instituce sociálního pojištění). Například registraci k dani z příjmu fyzických osob na finančním úřadě do 15 dnů ode dne, kdy jsme začali vykonávat samostatnou činnost nebo přijali příjem, registraci k zdravotnímu a sociálnímu pojištění do 8 dnů, na zdravotní pojišťovně a na OSSZ v Česku (ZUS v Polsku).

DŮLEŽITÉ POJMY

Jednotný formulář

Daňová evidence

DPH

EET

Pojištění

Zdravotní a sociální pojištění

ČESKO

Důležité je vědět, zda musíme už během prvního roku platit zálohy na pojištění. Jestliže máme samostatnou činnost jako svoji hlavní činnost, platíme od počátku činnosti měsíčně zálohy na zdravotní pojištění i sociální pojištění.

Pokud ji máme jen jako vedlejší činnost, zálohy první rok platit nemusíme. Zdravotní i sociální pojištění doplatíme až po skončení roku po podání daňového přiznání. Budeme-li mít nízký zisk, sociálnímu pojištění se vyhneme.

POLSKO

Sociální a zdravotní pojištění není nutné, pokud dosáhneme měsíčního příjmu pouze 50% nejnižší mzdy, nemusíme registrovat podnikání nebo platit za pojištění.

Pokud založíme podnik s využitím tzv. „Úlevy pro začátek“, máme odkladné období 6 měsíců, poté začneme platit tzv. „Malé ZUS“, příspěvky na sociální zabezpečení vypočítáte z vyměřovacího základu, jehož výše závisí na vašem příjmu. Váš příjem z obchodní činnosti v předchozím kalendářním roce, pokud jste jej provozovali celý rok, nesmí překročit třicetinásobek minimální mzdy platné v prosinci předchozího roku. Maximální doba trvání „malého ZUS“ je 24 měsíců.

Daňová evidence

ČESKO

Máme několik možností, jak zajistit evidenci ke své samostatné činnosti. Ta bude podkladem pro daňové přiznání k dani z příjmů. Bud' celý rok schováváme **příjmové i výdajové doklady** a uděláme podle nich daňovou evidenci, anebo výdajové doklady neschováváme a po skončení roku spočítáme výdaje procentem z příjmů.

EET - elektronická evidence tržeb

Zjistíme si, zda naše činnost podléhá EET - elektronické evidenci tržeb a podle toho podnikneme příslušné kroky. S rokem 2020 se blíží vlna třetí a čtvrtá.

Systém EET byl u nás zaveden již v roce 2016 a v tomto ohledu není ČR žádnou výjimkou. Podobné systémy jsou již delší dobu využívány například ve Slovensku, Maďarsku, Chorvatsku nebo na Slovensku. V následujícím roce se u nás povinnost evidovat rozšíří na všechny zbyvající profese. Jedná se hlavně o drobnější podnikatele. Typickými zástupci jsou kadeřnice, zedníci, švadleny, automechanici, taxikáři, advokáti, řemeslníci nebo lékaři.

Podnikatel je povinen své tržby zaevidovat do systému EET a to nejpozději do 48 hodin od provedení prodeje. Celý proces je velmi jednoduchý. Postačí připojení k internetu a pokladna s napojením na EET. Ta už za vás udělá všechny potřebné úkony. Odešle tržbu do systému, vygeneruje fiskální identifikační kód (FIK) a vytiskne účtenku pro zákazníka.

Sleva na dani z příjmu

Podobně jako v předchozích vlnách EET, budou mít podnikatelé, jež budou nově spadat do režimu EET, možnost si uplatnit **jednorázovou slevu na dani z příjmů fyzických osob, a to do výše 5000 Kč.**

POLSKO

V Polsku budeme v závislosti na zvolené formě platby daně z příjmu vést daňové záznamy, konkrétně:

- **Daňová karta** - nevedeme žádnou daňovou evidenci, vedoucí daňového úřadu nám vypočítá výši měsíční zálohy na daň z příjmu, která závisí na velikosti města, ve kterém podnikáme, a počtu zaměstnanců maximálně pro 5 osob.

- **Paušální daň ze zaznamenaných příjmů** - v tomto případě zaznamenáváme pouze příjmy, u kterých účtujeme procentní sazbu daně: 3,5 %, 5,5 %, 8 %. Neuchováváme záznamy o vzniklých nákladech.

- **Obecná pravidla** - evidujeme příjmy a evidenci nákladů v jednom dokumentu - PKPiR - daňová kniha výnosů a výdajů.

Můžeme platit zálohy na daň měsíčně nebo čtvrtletně, záleží na firmě. Zálohy na daň vždy snižujeme o pojistné na zdravotní pojištění.

V Polsku JPK- DPH

Jedná se o soubor informací o nákupech a prodejích, které vyplývají z evidence DPH za dané období.

Odesílá se pouze v elektronické verzi do 25. dne měsíce za předchozí měsíc, a to i v případě, že se daňový poplatník vypořádává čtvrtletně.

Pokud je váš obrat nižší než 200 000 PLN, ale vy jste rezignovali na osobní osvobození nebo nemáte na toto osvobození nárok, musíte předložit JPK - DPH.

DPH

ČESKO

Pokud se zaregistrujeme i jako plátce DPH, vedeme také evidenci podle zákona o DPH.

Na začátku činnosti však většinou fungujeme jako neplátce DPH. Hlídáme si však, zda pro nás nenastane povinnost registrovat se jako plátce DPH.

POLSKO

V Polsku jde o evidenci o nákupech a prodejích DPH, měsíčně u finančního úřadu vyúčtování DPH, dokument VAT-7 (měsíčně) nebo VAT-7K (čtvrtletně) a ročně VAT-7R.

Auto, silniční daň

ČESKO

Pokud používáme auto pro podnikání, platíme čtvrtletně zálohy na silniční daň a po konci roku podáme daňové přiznání.

POLSKO

V Polsku je silniční daň zahrnuta do 1 litru paliva na čerpací stanici, a proto nefunguje jako samostatná daň.

Daň z příjmu a pojištění po konci roku

ČESKO

Po skončení roku stanovíme zisk, tedy příjmy a výdaje, použijeme k tomu evidenci, kterou jsme zvolili (viz kapitola Daňová evidence).

Podáme daňové přiznání k dani z příjmu a zaplatíme daň z příjmu.

Dále podáme Přehledy příjmů pro účely zdravotního a sociálního pojištění a zaplatíme pojištění.

POLSKO

V Polsku je na konci roku nutné vypořádat zálohy na daň z příjmu zaplacené daňovému úřadu předložením ročního daňového přiznání PIT:

- **Daňová karta** PIT-16A by měla být předložena každý rok do 31. ledna
- **paušální daň** ze zaznamenaných příjmů (paušál), formulář PIT-28 by měl být předložen do 31. ledna každý rok
- **obecná pravidla** a rovná daň PIT-36 a PIT-36L, lhůta pro předložení do 30. dubna každý rok

Na konci roku také se také vypořádáváme s institucí sociálního pojištění - výše zaplacených příspěvků.

Kolik si můžeme vydělat?

Existují různé limity výdělku, po jejichž překročení nám přibydou různé povinnosti: Pokud máme příjmy za rok nižší než 1 mil. Kč a neděláme "nákup a prodej", stačí nám možná uplatňovat výdaje paušálem. Jinak budeme asi potřebovat spíš daňovou evidenci s výdaji podle dokladů.

Pokud za 12 měsíců jdoucích po sobě překročíme obrat **1 000 000 Kč**, stáváme se povinně plátcem DPH. V Polsku je tato částka **200 000 PLN**, poté se stanete plátcem DPH.

Jakou budu mít daňovou evidenci ve své firmě?

.....
.....
.....
.....

Budu platit DPH, případně kolik?

.....
.....
.....
.....

Zdroje:

KOŽIAK, Jaromír. Obchodní firma v novém občanském zákoníku. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 124 s. ISBN 978-80-210-6420-1.

LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník: komentář. I, Obecná část (§ 1-654). 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2015, 2380 s. ISBN 978-80-7400-529-9.

POKORNÁ, Jarmila; KOVAŘÍK, Zdeněk; ČÁP, Zdeněk a kol. Obchodní zákoník. I. Díl. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 1115 s. ISBN 978-80-7357-491-845.

VACKOVÁ, Monika, Nataša REICHLOVÁ a Lenka BROUČKOVÁ. Obchodní rejstřík: praktický průvodce. 1. vyd. Praha: ASPI, 2007, 280 s. ISBN 978-80-7357-273-0.

www.ipodnikatel.cz [online]

www.businessinfo.cz [online]

<http://www.easysupport.cz/zalozeni-sro-postup> [online]

<http://www.easysupport.cz/zalozeni-as-postup> [online]

https://www.podatki.gov.pl/jednolity-plik-kontrolny/jpk_vat/ [online]

Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb. Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Modul č. 4: Právo

Pracovní list č. 19

Založení společnosti - Právnická osoba

Založení právnické osoby je složitý zdlouhavý proces. Pro každý typ právnické osoby se trochu liší, přesto jsou obecně platné zásady.

Vznik právnických osob se řídí občanským zákoníkem, zákonem o obchodních korporacích, zákonem o veřejných rejstřících.

Pro založení právnické osoby je potřeba následující:

- sepsání společenské smlouvy (zakladatelské listiny),
- složení základního jména společnosti, nebo jeho části,
- získání živnostenských oprávnění (živnostenských listů atp.),
- zápis společnosti do **obchodního rejstříku v Česku**, do **Státního soudního rejstříku v Polsku**,
- registrace společnosti u finančního úřadu.

Ještě před založením právnické osoby je potřeba zvážit řadu souvisejících věcí.

Název společnosti

Ten musí být zvolený tak, aby nebyl stejný s již existující jinou společností (s.r.o., akciovou společností, neziskovou organizací apod.). To si můžete zjistit sami na portálu www.justice.cz, kde je zveřejněný obchodní rejstřík, ve kterém jsou právnické osoby ze zákona zapsány. V **Polsku** prod.ceidg.gov.pl a www.krs-online.com.pl Státní soudní rejstřík.

Sídlo společnosti

K umístění sídla společnosti na uvedené adresu je nutný souhlas majitele nemovitosti s umístěním.

Určíte vlastníka/vlastníky společnosti

U společností s ručením omezeným (s.r.o.) jsou to společníci (může být i jediný společník). Společník je vlastníkem společnosti.

Zástupce společnosti

Tito zástupci jsou tzv. statutárními zástupci. U s.r.o. je to jednatel/jednatelé. Akciové společnosti zastupuje správní rada, neziskové organizace správní rada nebo jiný kolektivní orgán (výkonný výbor apod.).

V Polsku orgány akciových společností nebo společností s ručením omezeným jsou:

- **představenstvo společnosti** - vedení záležitostí společnosti a zastupování společnosti venku,
- **valná hromada** - přijímá strategická rozhodnutí, např. jmenování členů představenstva, schválení účetní závěrky společnosti, rozhodnutí o přeměně a likvidaci společnosti
- **dozorčí rada** - není ve všech společnostech s ručením omezeným, povinnost jmenovat dozorčí radu se vztahuje pouze na společnosti, jejichž základní kapitál je vyšší než 500 000 PLN, a zároveň její společníky je více než 25 osob.

Zakládací listiny

Ty můžete použít podle vzorů, dostupných na internetu. Obecně se doporučuje nechat raději tento krok na právních odbornících, s nimi tuto listinu sepsat.

V Česku vzniká právnická osoba na základě zápisu do obchodního rejstříku.
V Polsku na základě zápisu do Státního soudního rejstříku.

K tomu je potřebné doložit řadu dokumentů.

Všechno máte promyšlené, připravené, domluvíte si schůzku u notáře a s ním tyto dokumenty sepíšete, především notářsky ověřenou zakládací listinu (v Polsku stanovy společnosti).

Na základě toho podáte návrh na zápis právnické osoby do českého obchodního rejstříku, v Polsku do Státního soudního rejstříku. Soud provede zápis, po provedeném zápisu je vaše společnost založená a může zahájit činnost.

Zahájení činnosti je nutné nahlásit živnostenskému a finančnímu úřadu, v Polsku pouze v CEiGD.

Duševní vlastnictví

Duševním vlastnictvím se rozumějí práva k nakládání s díly, vynálezy a jinými výsledky procesu lidské tvorivosti, zkoumání a myšlení. Těmi jsou myšleny různé výsledky více či méně originálních myšlenek, námětů, návodů a řešení. Díky své nehmotné podstatě lze za duševní vlastnictví považovat jen to, co je společností považováno za vhodné k ochraně právní úpravou, vesměs by tedy mělo jít o výsledky tvorby, výzkumu, či jiné činnosti, které jsou dostatečně jedinečné či originální.

Autorské právo (anglicky copyright law) je odvětví práva, které se zabývá právními vztahy uživatelů a tvůrců tzv. „autorských děl“ k příslušným dílům. Tvůrci mohou být například spisovatelé, hudebníci, filmaři, architekti, urbanisté a programátoři apod. Prostřednictvím autorského práva stát poskytuje autorům po jistou omezenou dobu určitá výlučná práva k jejich dílu.

Autorská práva k fotografií

Autorská práva k fotografií vznikají autorovi v okamžiku vytvoření fotografie. Fotografií bez souhlasu autora je možné užít pouze na základě zákonem stanovených výjimek, a to zejména pro osobní potřebu fyzické osoby, jejímž účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu. Zakázané tedy bude např. umístění fotografie na reklamní materiály, webové stránky společnosti nebo firemní prezentace. Oproti tomu lze za nekomerční použití považovat pozadí pracovní plochy na osobním počítači či jako součást pozvánky na rodinnou oslavu. Uvedením autora či zdroje odkud fotografie pochází, se třetí osoba nijak nezbavuje své odpovědnosti za zásah do práv autora. Volně šířitelné fotografie, kdy sám autor (či držitel práv) dal souhlas k volnému šíření, jsou například fotografie označené značkou Creative Commons (CC). Na sociálních sítích se musí dodržovat stejná pravidla jako kdekoliv jinde na internetu. Nahrát fotografii na sociální síť bez souhlasu autora je tedy ilegální.

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (anglicky General Data Protection Regulation), zkráceně ONOOÚ (**GDPR**), plným názvem Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů), je nařízení Evropské unie, jehož cílem je výrazné zvýšení ochrany osobních dat občanů. V Úředním věstníku Evropské unie bylo vyhlášeno dne 27. dubna 2016.

Založení a podnikání právnických osob je složitější než podnikání fyzické osoby – živnostníka. Nezapomínejte na dodržování předpisů a zákonů platných pro tento typ podnikání.

Jaký bude název vaší společnosti?

.....
.....
.....

Ověřte si, že název už neužívá někdo jiný? Jaký portál k vyhledávání použijete?

.....
.....
.....

Kde byste nechali sepsat dokumenty pro založení společnosti?

.....
.....
.....
.....

Zdroje:

KOŽIAK, Jaromír. Obchodní firma v novém občanském zákoníku. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 124 s. ISBN 978-80-210-6420-1.

LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník: komentář. I, Obecná část (§ 1-654). 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2015, 2380 s. ISBN 978-80-7400-529-9.

POKORNÁ, Jarmila; KOVAŘÍK, Zdeněk; ČÁP, Zdeněk a kol. Obchodní zákoník. I. Díl. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 1115 s. ISBN 978-80-7357-491-845.

VACKOVÁ, Monika, Nataša REICHLOVÁ a Lenka BROUČKOVÁ. Obchodní rejstřík: praktický průvodce. 1. vyd. Praha: ASPI, 2007, 280 s. ISBN 978-80-7357-273-0.

Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb. Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

www.ipodnikatel.cz [online]

www.businessinfo.cz [online]

<http://www.easysupport.cz/zalozeni-sro-postup> [online]

<http://www.easysupport.cz/zalozeni-as-postup> [online]

<https://spolkazoo.info> [online]

<https://prod.ceidg.gov.pl> [online]

MODUL Č. 5:

Zahraniční obchod

Modul č. 5: Zahraniční obchod

Pracovní list č. 20

Úvod do zahraničního obchodu

Zahraniční obchod je placená výměna zboží nebo služeb s partnery, kteří mají trvalé sídlo mimo celní hranici země. Hlavní formy zahraničního obchodu jsou: dovoz, vývoz, zpětný vývoz a tranzitní obchod. Je to obchod, který se uskutečňuje přes hranice jednotlivých států. Obchod se uskutečňuje mezi importérem a exportérem. Předmětem zahraničního obchodu jsou výrobky (zboží), služby, práva (např. autorská práva nebo licence). Zahraniční obchod zahrnuje kromě výměny hmotného zboží také majetkový a úvěrový obrat a běžný obrat: komoditní směna, nákup a prodej licencí v zahraničí, know-how, povinnosti vyplývající z pohybu osob do zahraničí, údržba vlastních diplomatických a obchodních úřadů v zahraničí a další. Zejména: cla, dovozní zdanění a použití vývozních úlev, podmíněný zahraniční obchod se zbožím, manipulace s měnovým kurzem, záruka vývozních úvěrů státem, financování exportní výroby; účelem těchto opatření je obvykle omezení dovozu a podpora obchodní diplomacie a obchodu v zahraničí a dalších.

Zahraniční obchod v praxi

Obchodní společnosti realizují zahraniční obchod buď s vlastními výrobky, službami, nebo jej uskutečňují s produkty třetích stran pouze jako zprostředkovatelé obchodu (trader). Každá společnost, která chce realizovat mezinárodní obchod, musí respektovat mezinárodně platné dohody a legislativu států, na jejichž území se obchod odehrává. Státy chrání a podporují své trhy různými legislativními nástroji (cla, apod.).

Zahraniční obchod vyžaduje důkladnou znalost legislativy, práva a místních podmínek a zvyklostí. Mnoho společností proto využívá služeb specializovaných firem - ať v oblasti logistiky, spedice nebo právního zajištění, plateb či pojištění.

- Přípravné činnosti zahraničního obchodu - analýza trhů, analýza konkurence, analýza potřeby dovozu, situační analýza, technologický průzkum, legislativní průzkum, cenový průzkum, vyhledání dodavatelů, vytvoření poptávky, hodnocení nabídek
- Dovozní a vývozní operace - sepsání kupní smlouvy, převzetí zboží, zaplacení zboží, zajištění mezinárodních plateb, zajištění rizik, zajištění logistiky a dopravy, doručení dokladů a zboží
- Pojištění rizik v mezinárodním obchodu
- Logistika v mezinárodním obchodu

- Platební instrumenty v mezinárodním obchodu - mezinárodní platby
- Smlouvy v mezinárodním obchodu

Mezi hlavní příčiny rozvoje mezinárodního obchodu patří:

- Odlišnost přírodních a klimatických podmínek (těžba nerostných surovin, zemědělství, cestovní ruch)
- Odlišný spotřebitelský vkus a preference (některá zboží mohou mít spotřebitele pouze v zahraničí)
- Snaha o zvyšování efektivity výroby (rostoucí míra dělby práce na mezinárodní úrovni, efektivní využití technologií, nutnost vyrábět určité množství, aby byl realizován zisk)
- Konflikt výroby a spotřeby – výroba se specializuje, spotřeba se diferencuje, dovoz umožňuje domácím výrobcům potřebnou specializaci

Absolutní výhoda znamená, že země je schopna vyrábět výrobek s nižšími náklady než země jiná.

Mohli byste z některého státu dovážet materiál?

.....
.....
.....
.....

Mohl bych naopak něco nabídnout do zahraničí?

.....
.....
.....
.....

Jaké budu mít výhody v obchodu s jiným státem a co pro mě naopak bude překážkou?

.....
.....
.....

Zdroje:

BENEŠ, V. a kol.: Zahraniční obchod, příručka pro obchodní praxi. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0558-3.

CIHELKOVÁ, E. a kol.: Světová ekonomika: základní rysy a tendenze vývoje, VŠE v Praze, Praha, 2000.

ČERNOHLÁVKOVÁ, E. Finanční strategie v mezinárodním podnikání. Praha: ASPI, 2007. 320 s. ISBN 978-80-7357-321-8.

JANATKA, F. Komerční rizika v zahraničním obchodu a ochrana proti nim. 1.vyd. Praha: ASPI, 2001. 222 s. ISBN 80-86395-14-6.

KALINOVÁ, A., KLÍMA, M., PELIKÁN, M. Řízení rizika financování obchodních transakcí ve vývozu a dovozu. 2.vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2010. 209 s. ISBN 978-80-86730-62-2.

PIPEK, J. a kol.: Mezinárodní obchod, VŠE v Praze, Praha, 1996.

PLCHOVÁ, B. Zahraniční obchod. Praha: bankovní institut Vysoká škola a.s., 2001. ISBN 80-7265-048-3.

SAMUELSON, P.A.; NORDHAUS, W.D. Ekonomie. Praha: Svoboda, 1991. 1011 s. ISBN 80-205-0192-4.

www.ipodnikatel.cz [online]

www.businessinfo.cz [online]

Modul č. 5: Zahraniční obchod

Pracovní list č. 21

Specifika, nástroje a formy zahraničního obchodu

Nástroje zahraničního obchodu

dělíme na **autonomní a smluvní**.

- Smluvními rozumíme obchodní smlouvy, dohody a závazky vyplývající z členství v mezinárodních organizacích.
- Autonomní dělíme na cla, celní sazebníky, celní řízení, embargo, obchodní válka apod.

Clo (dovozní) – zatěžuje zboží, které je importované, tím zvyšuje jeho cenu na domácím trhu a dává prostor domácím výrobcům, kteří by při nižší ceně nebyli schopni vyrábět

Embargo – obvykle politicky motivované administrativní rozhodnutí o zákazu obchodu s určitou zemí, nebo komoditou (zbožím)

Kvóty – snaha o zajištění stability trhu pomocí stanovení **povoleného množství** dováženého zboží. Vztahuje se ke komoditě nebo zemi producenta. Překročení kvóty by vedlo ke snížení ceny a část domácí produkce by byla neprodejná

Specifika zahraničního obchodu

ve srovnání s obchodem v rámci jednoho státu je obchod daleko náročnější. Mezi specifika a překážky pro jeho realizaci patří:

- Jazyková bariéra – firma musí najmout někoho, kdo se "domluví"
- Právní bariéra – právní řád v cílové zemi může být velmi odlišný od domácího právního řádu, je tedy nutné vynaložit náklady na právního experta
- Kurzové riziko – pohyb kurzu může zásadně ovlivnit ne/výnosovost obchodu, jednotná měna EURO tu bariéru v rámci EU odstraňuje
- Vzdálenost – se vzdáleností rostou náklady na dopravu a pojištění, roste riziko poškození nebo znehodnocení zboží
- Tradice náboženství – některé zboží může být vlivem náboženství nebo tradic v zemi neprodejné

DŮLEŽITÉ
POJMY

Clo

Embargo

Kvóty

Export

Import

Jazyková
bariéra

Právní bariéra

Kurzové riziko

- Je nutné zhodnotit politickou stabilitu, koupěschopnost místního obyvatelstva, míru korupce, konkurenci

Export / Import

Export – vývoz zboží nebo služeb do zahraničí. Důsledkem exportu je příliv kapitálu do země, odkud se zboží nebo služby vyvážejí.

- Přímý export – tuzemský producent a zahraniční odběratel jsou v přímém kontaktu. Producenti musí mít dobrý přehled o zahraničním trhu
- Nepřímý export – mezi producenta a odběratele vstupuje zprostředkovatel, který nakupuje v tuzemsku a prodává v zahraničí. Nevýhodou může být marže, kterou si zprostředkovatel připočítá. Podnik ale ušetří náklady na podrobné sledování zahraniční situace

Import – dovoz zboží nebo služeb ze zahraničí. Důsledkem importu je odliv kapitálu ze země, kam se dováží.

- Přímý import – tuzemský producent nakupuje v zahraničí
- Nepřímý import – tuzemský producent nakupuje od tuzemského zprostředkovatele zahraničního zboží

Import i export v zahraničním obchodě je zcela běžný.

Organizace a podniky využívají import produktů a služeb (zejména materiálů nebo polotovarů, ale také licencí, autorských práv a podobně) zejména z důvodů finanční výhodnosti nebo proto, že produkt, služba či technologie není v dané zemi k dispozici. Kupříkladu u některých surovin je import nevyhnutelný.

Tranzitní obchod - vztahuje se pouze na obchod se zbožím a vztahuje se na situaci, kdy sídlo společnosti provádějící transakci nákupu a prodeje není ani v zemi dovozce, ani v zemi vývozce. Předmětem tranzitního obchodu je obvykle bavlna, tabák, velké partie sypkého zboží nebo sériové výrobky

Zpětný vývoz - export dříve dovezeného zboží

Základní dokumenty zahraničního obchodu:

V zahraničním obchodu narazíte na mnoho dokumentů, které neexistují, např. V domácím obchodu. Seznamte se se základními dokumenty, s nimiž se můžete setkat při působení na zahraničních trzích.

1. Obchodní faktura - prokázání, že dodavatel zboží dává kupujícímu k dispozici kupujícímu v souladu s ustanoveními smlouvy.

2. Celní faktura - v některých zemích je požadováno použití preferenčních sazeb.

3. Přepravní doklady - liší se v závislosti na způsobu přepravy.

Námořní doprava

- Nákladový list - potvrzuje uzavření přepravní smlouvy. Potvrzuje přijetí nákladu pro námořní dopravu a zavazuje dopravce, aby jej po uhrazení nákladu doručil správnému držiteli v přístavu určení.

Železniční doprava

- CIM - mezinárodní nákladní list

Automobilová doprava

- CMR - mezinárodní nákladní list v autodopravě.

Letecká doprava:

- AWB - mezinárodní letecký nákladní list potvrzující uzavření smlouvy o přepravě zboží letadlem.

Vnitrozemská doprava

- Konosament na vnitrozemských vodních cestách (konosament) - uvádí uzavření přepravní smlouvy a přijetí zboží k přepravě.

4. Předávání dokumentů

Zasílání přepravních dokladů se vztahuje na všechny druhy přepravy:

Pojistné doklady

Pojistný doklad zaručuje, že i když je zboží poškozeno a / nebo nedosáhlo místa určení, obdrží jeho držitel nárok na náhradu škody.

Osvědčení o původu potvrzující celní status zboží.

Analytické certifikáty - používané pro chemické látky, určete procento jednotlivých složek.

Antidumpingová osvědčení - uvádějí, že fakturační hodnota zboží se kryje se skutečnou tržní hodnotou zboží a že poskytnuté slevy (rabaty, slevy atd.) Nejsou vyšší než slevy obvykle používané pro stejné zboží prodávané na domácím trhu vývozce.

Jaké překážky u mě mohou nastat při realizaci zahraničního obchodu?

.....

.....

.....

.....

Týká se mě přímý nebo nepřímý Export a proč?

.....

.....

.....

.....

Týká se mě přímý nebo nepřímý Import a proč?

.....

.....

.....

.....

Zdroje:

BENEŠ, V. a kol.: Zahraniční obchod, příručka pro obchodní praxi. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0558-3.

CIHELKOVÁ, E. a kol.: Světová ekonomika: základní rysy a tendence vývoje, VŠE v Praze, Praha, 2000.

ČERNOHLÁVKOVÁ, E. Finanční strategie v mezinárodním podnikání. Praha: ASPI, 2007. 320 s. ISBN 978-80-7357-321-8.

JANATKA, F. Komerční rizika v zahraničním obchodu a ochrana proti nim. 1.vyd. Praha: ASPI, 2001. 222 s. ISBN 80-86395-14-6.

KALINOVÁ, A., KLÍMA, M., PELIKÁN, M. Řízení rizika financování obchodních transakcí ve vývozu a dovozu. 2.vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2010. 209 s. ISBN 978-80-86730-62-2.

PIPEK, J. a kol.: Mezinárodní obchod, VŠE v Praze, Praha, 1996.

PLCHOVÁ, B. Zahraniční obchod. Praha: bankovní institut Vysoká škola a.s., 2001. ISBN 80-7265-048-3.

SAMUELSON, P.A.; NORDHAUS, W.D. Ekonomie. Praha: Svoboda, 1991. 1011 s. ISBN 80-205-0192-4.

www.ipodnikatel.cz [online]

www.businessinfo.cz [online]

<https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/handel-zagraniczny/chce-dostarczacz-towary-do-krajow-ue/prowadze-handel-zagraniczny-przydatne-informacje> [online]

Modul č. 5: Zahraniční obchod

Pracovní list č. 22

CLO

Funkce cla

Clo je poplatek (zákoná platba), který vybírá státní orgán při přechodu zboží přes celní hranici daného státu.

DŮLEŽITÉ POJMY

Dovozní CLO

Vývozní CLO

Tranzitní CLO

Druhy cla

Podle pohybu zboží:

- dovozní clo – uvaluje se na dovážené zboží. Účelem je ochrana domácích výrobců před konkurencí
- vývozní clo – pokud zboží opouští území státu – vláda se snaží získat část příjmů z vývozu dané komodity. Vývozní clo se vztahuje především na suroviny. Přechodně se také uvaluje na zboží, jehož je na domácím trhu nedostatek a hrozí tak zvýšení ceny.
- tranzitní clo – pro produkci, která není určena na trh dané země, pouze se převáží – nepoužívá se, nebo je stanoven na nulu

Sítí EURES poskytuje služby EU zaměřené na hledání zaměstnání a informační služby o životních a pracovních podmínkách v EU a členských státech ESVO. Sítové služby jsou přístupné veřejnosti a jsou zaměřeny na uchazeče o zaměstnání, kteří mají zájem cestovat do jiného členského státu za účelem práce, a zaměstnavatele, kteří chtějí přijímat zaměstnance z jiného členského státu EU nebo ESVO.

Služby EURES pro nezaměstnané a uchazeče o zaměstnání jsou bezplatné. Finanční důvody jsou nejčastěji deklarovaným důvodem profesní mobility v Polsku. Mobilita zaměstnanců může také znamenat připravenost emigrovat za prací. Nejčastěji o tom rozhodují mladší a méně spojeni s místem bydliště. Odměna za práci na dané pozici se často liší v závislosti na velikosti města. Výhodou může být i zahraniční emigrace, protože vám umožní poznat jiné pracovní prostředí a zlepšit vaše jazykové znalosti.

Základní směrnice a předpisy týkající se volného pohybu pracovníků

Směrnice 64/221

Najdete zde podrobný seznam infekčních chorob, které mohou být důvodem pro odmítnutí vstupu.

Směrnice 2004/38

Obsahuje práva občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

Druhý článek této směrnice uvádí definici rodinného příslušníka, který je „manželem; partner, se kterým občan EU uzavřel registrované partnerství; děti do 21 let nebo závislé osoby; předkové, kteří jsou závislými.“

Členové rodiny mají stejná práva jako osoby požívající volného pohybu.

Nařízení č. 1612/68

Nařízení 1612/68 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství.

definuje práva migrujících pracovníků a jejich rodin, povinnosti hostitelské země vůči nim, povinnosti Rady a orgánů členských států při provádění volného pohybu pracovníků za účelem ochrany evropského trhu práce

- odstranění diskriminace mezi zaměstnanci členských států na základě občanství, v případě zaměstnání, odměny za práci a jiných pracovních podmínek
- diskriminace na základě pohlaví
- každý členský stát zajistí, aby byla uplatňována zásada stejné odměny pro muže a ženy za stejnou práci nebo práci stejně hodnoty.

Směrnice 2005/36

Tato směrnice upravuje a definuje různé požadavky na vzdělání a kvalifikaci v zemích EU, což může být překážkou volného pohybu pracovních sil.

Díky této směrnici „osobám, které získaly odbornou kvalifikaci v jednom členském státě“, je povolen přístup „ke stejnemu povolání a vykonávat jej v jiném členském státě na základě stejných práv jako státní příslušníci jiného členského státu“.

Jaké clo budu platit v případě exportu?

.....
.....
.....
.....

Jaké clo budu platit v případě importu?

.....
.....
.....

Zdroje:

BENEŠ, V. a kol.: Zahraniční obchod, příručka pro obchodní praxi. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0558-3.

CIHELKOVÁ, E. a kol.: Světová ekonomika: základní rysy a tendence vývoje, VŠE v Praze, Praha, 2000.

ČERNOHLÁVKOVÁ, E. Finanční strategie v mezinárodním podnikání. Praha: ASPI, 2007. 320 s. ISBN 978-80-7357-321-8.

JANATKA, F. Komerční rizika v zahraničním obchodu a ochrana proti nim. 1.vyd. Praha: ASPI, 2001. 222 s. ISBN 80-86395-14-6.

KALINOVÁ, A., KLÍMA, M., PELIKÁN, M. Řízení rizika financování obchodních transakcí ve vývozu a dovozu. 2.vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2010. 209 s. ISBN 978-80-86730-62-2.

PIPEK, J. a kol.: Mezinárodní obchod, VŠE v Praze, Praha, 1996.

PLCHOVÁ, B. Zahraniční obchod. Praha: bankovní institut Vysoká škola a.s., 2001. ISBN 80-7265-048-3.

SAMUELSON, P.A.; NORDHAUS, W.D. Ekonomie. Praha: Svoboda, 1991. 1011 s. ISBN 80-205-0192-4.

www.ipodnikatel.cz [online]

www.businessinfo.cz [online]

<https://eures.praca.gov.pl/o-nas/informacje-o-eures> [online]

<https://www.praca.pl> [online]

Modul č. 5: Zahraniční obchod

Pracovní list č. 23

Obchodování v EU i mimo EU

Mimo EU – jedná se o vývoz a dovoz, kdy zboží překračuje hranice státu a provádí se proclení dodávky. Fungují zde všechna opatření obchodní politiky (cla, množstevní kvóty, překážky, normy).

V rámci EU – nejedná se o vývoz a dovoz. Funguje jednotný vnitřní trh = volný pohyb zboží. Dodávky se neproclívají, pro výrobky platí jednotné normy. Neexistují žádné technické, hygienické nebo veterinární bariéry.

Dovoz zboží ze zemí mimo EU do Polska (část celního území EU) podléhá celnímu odbavení.

Skládá se z:

- předložení zboží celnímu orgánu,
- vyhotovení celního prohlášení ve vhodné formě s přiložením nezbytné průvodní dokumentace,
- platby cel a daní.

Propuštění zboží do EU je možné, pokud se na zboží nevztahuje zákaz dovozu, Tarifní klasifikace je klasifikace zboží pro celní účely. Vytvoření klasifikace je podporováno TARIC - IT databází spravovanou Evropskou komisí, jejímž úkolem je poskytovat úplné informace o podmínkách vývozu a dovozu daného zboží. TARIC obsahuje informace o sazbách, celních preferencích, celních kvótách, pozastavení sazeb, uplatňovaných antidumpingových cel. Polským ekvivalentem systému TARIC je integrovaný celní sazobní systém ISZTAR - online databáze tarifů spravovaná odborem celní politiky ministerstva financí. Kromě tarifu TARIC najdete také informace o DPH a spotřební dani platné v Polsku.

V Polsku je národní správa daní odpovědná za celní službu, která je mimo jiné odpovědná za zákonnost dovozu a vývozu zboží.

Zabezpečení prodeje

Přímý prodej – domácí výrobní podnik sám prodává (vyváží) své výrobky do jiné země nebo je sám nakupuje (dováží). Musí mít dostatečné jazykové znalosti a znalosti techniky obchodování. Nutnost mít dostatečně kvalifikované zaměstnance.

Nepřímý prodej – domácí výrobní podnik využívá služby obchodního podniku. Svoje výrobky prodá obchodnímu podniku, který je vyveze do jiné země. Pokud domácí podnik nakupuje, využije obchodní podnik, který výrobky v jiné zemi nakoupí a v ČR je pak prodává.

Pomocí internetu - Při nepřímém prodeji můžeme uzavřít dohodu se zahraničním provozovatelem internetového obchodu, kterému budeme zboží dodávat, a které bude provozovatel prodávat spotřebitelům ve své zemi. Nebo můžeme přidat nabídku do zahraničního elektronického tržiště, kdy dodávku si musíme zajistit sami. Zahraniční zákazník ale nebude akceptovat prodej na dobírku nebo platby předem. Musíme mít zabezpečený systém plateb po internetu.

Uzavření kupní smlouvy

při prodeji mimo Česko – velký vliv má **vzdálenost a jazykové bariéry**. Rostou rizika poškození při dopravě, nezaplacení, nebo nepřevzetí zboží, rizika ztrát vlivem poklesu kursu dané měny.

Při prodeji musíme zvážit politická rizika – nepokoje, stávky, převraty, zákazy dovozu.

Dodací podmínky

Dodací podmínky – určení místa, do kterého bude zajišťovat dopravu prodávající a od kterého kupující.

- kdy přecházejí rizika poškození a ztráty zboží z prodávajícího na kupujícího
- kdy přechází hrazení nákladů na dodání z prodávajícího na kupujícího
- povinnosti prodávajícího a kupujícího při zajištění dopravy a dokumentů (dopravní avízo, kontrola)

Realizace dodávky

- *odeslání dodávky* – zaslání přepravních dispozic, zaslání návěští zásilky nebo odvolávky. U pravidelných dodávek nebývá toto oznámení potřebné.
- *Expedice* – na základě objednávky, příprava zboží k odběru ve skladu, nakládání. Ve velkých podnicích až po vystavení expedičního příkazu
- *Dodání, převzetí, přejímka* – na základě dodacího listu. Pokud dodavatel nevyužije vlastní dopravu, vystavíme přepravní list (železniční nákladní list)

Někdy jsou vyžadovány další doklady:

- osvědčení (certifikát) – nejčastěji osvědčení o jakosti (udává, zda produkt splňuje normy – ČN a ISO), zdravotní osvědčení (veterinární u zvířat)
- technická dokumentace, návod k obsluze (elektronika)
- záruční list – podmínka pro uplatnění reklamace (u složitějšího zboží),
- fakturace – měla by dorazit současně se zásilkou nebo dodatečně. Pokud žádáme placení předem. Pokud jsme plátcí DPH, vystavíme zálohovou fakturu (částečná úhrada). Po zaplacení a dodání vystavíme daňový doklad, ale musíme ho vyplnit v den uskutečnění zdanitelného plnění

Vývoz mimo EU

proclení začíná tím, že vývozce podá dodávku k proclení. Může ho zastupovat jiná osoba – (dopravce, speditér), který zajistí vyplnění celních dokladů a proclení. Při proclení se zásilka navrhuje do celního rezimu, který určuje, jak bude placeno clo, DPH.

- **vnitřní prohlídka** – probíhá ve výrobním závodě, nebo v místě kde se zásilka nakládá. Jde o kontrolu zboží a dokladů. Zásilka se opatří celní uzávěrou (plombou)
- **vnější kontrola** – probíhá na hranici. Jedná se o kontrolu celních závěr. U individuální turistiky jde o prohlídku vyvážených věcí.

Prodej mezi státy EU

neprobíhá proclení, ale existují rozdíly v sazbách DPH. Uplatnění DPH při obchodování uvnitř EU je podobné jako při vývozu a dovozu. Místo zdanitelného plnění je země příjemce. Při prodeji do jiné země EU jsou zboží a služby v zemi původu od DPH osvobozeny. V zemi určení se DPH vybírá = samovyměření. Liší se podle toho, zda jde o plátce nebo neplátce.

Na co si musím dát pozor, když přijímám zboží?

Co má v mé případě značný vliv na kupní smlouvu?

.....

Jaký je rozdíl mezi obchodováním v rámci EU a mimo EU?

.....

.....

Zdroje:

BENEŠ, V. a kol.: Zahraniční obchod, příručka pro obchodní praxi. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0558-3.

CIHELKOVÁ, E. a kol.: Světová ekonomika: základní rysy a tendenze vývoje, VŠE v Praze, Praha, 2000.

ČERNOHLÁVKOVÁ, E. Finanční strategie v mezinárodním podnikání. Praha: ASPI, 2007. 320 s. ISBN 978-80-7357-321-8.

JANATKA, F. Komerční rizika v zahraničním obchodu a ochrana proti nim. 1.vyd. Praha: ASPI, 2001. 222 s. ISBN 80-86395-14-6.

KALINOVÁ, A., KLÍMA, M., PELIKÁN, M. Řízení rizika financování obchodních transakcí ve vývozu a dovozu. 2.vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2010. 209 s. ISBN 978-80-86730-62-2.

PIPEK, J. a kol.: Mezinárodní obchod, VŠE v Praze, Praha, 1996.

PLCHOVÁ, B. Zahraniční obchod. Praha: bankovní institut Vysoká škola a.s., 2001. ISBN 80-7265-048-3.

SAMUELSON, P.A.; NORDHAUS, W.D. Ekonomie. Praha: Svoboda, 1991. 1011 s. ISBN 80-205-0192-4.

www.ipodnikatel.cz [online]

www.businessinfo.cz [online]

<https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/handel-zagraniczny/chce-dostarczacz-towary-do-krajow-ue/prowadze-handel-zagraniczny-przydatne-informacje-sprawy-celne> [online]